ProARME

Anul II ● Nr. 1(5) ● martie-mai 2010

Revistă trimestrială de cultură militară și patriotică

www.proarme.ro

Patria este norodul, iar nu tagma jefuitorilor (T. Vladimirescu)

pag. 17

Din istoria unor trupe de elită

pag. 9

Jurnalul “hatmanului” Tobă

pag. 20

Unification and reunification

Comentariul ediţiei

Despre ieri cu gândul la mâine

de Zalmo de Gikos

La 1 ianuarie 1913, când în Balcani încă bubuia tunul, avea să apară la Târgu Jiu, cu mari intermitenţe, până în toamna lui 1918, revista ***Săptămâna militară***, *scrisă* de colonelul în rezervă, ulterior generalul **D. I. Cocorăscu**. În *cuvântul înainte* la primul număr, colonelul se arată tare mândru că a servit ţara 32 de ani sub arme şi că trei dintre fiii săi se aflau deja sub steag, al patrulea fiind încă prea mic la ora aceea. *...Vouă*, se adresa colonelul fiilor săi, dar şi mai tinerilor cititori, *vi se cere să împrejmuiţi clădirea, să-i stabiliţi hotarele, ştiind că hotarele României de mâine nu se pot opri decât acolo unde să termină graiul românesc... Aceasta e misiunea voastră; acesta e şi programul revistei ce scriu şi cu ajutorul căreia vom sta de vorbă în fiece săptămână*. Deşi a văzut şi a citit multe în armată, bune şi rele, **Cocorăscu** mărturisea că are motive să nu spună nimic despre rele: *...A arăta relele armatei este, cred eu, a-i face un rău şi mai mare. Să muncim pentru înlăturarea lor, da! Să le dăm în vileag, nu!/.../ Iubesc prea mult oştirea ca să cad în asemenea vine* (adică de a socoti armata vinovată pentru suferinţele sale şi ale altora, n.n.) Revista este scrisă pentru *dragii copii ai ţării mele*, deci, cărora colonelul, la pagina 3, chiar li se adresa direct: *Ţineţi minte, tinere odrasle! Cum veţi fi voi, aşa va fi şi viitorul armatei. Şi cum va fi viitorul armatei, aşa va fi viitorul ţării.*

„Tinere odrasle", aşadar, „viitorul ţării", al armatei etc., ce cuvinte mari! îmi vine să spun. Şi totuşi, spre deosebire de **Cocorăscu**, eu nu pot trece cu vederea relele nu ale armatei, cât ale societăţii româneşti, în genere. De pildă, mai auziţi pe cineva, astăzi, interesându-se ce hram poartă... viitorul ţării? Mira-m-aş! A, parcă se mai vorbeşte uneori despre cercetăşie, dar cercul este cât se poate de strâmt. Mai degrabă din oportunism şi mimetism se pare că s-ar fi resuscitat şi la noi cumva, mai alaltăieri, după... revoluţie, această superbă mişcare cu reflecţie universală, dar „fenomenul" este mai mult decât anemic şi nu are niciun impact; de altminteri, nici nu se doreşte ca să aibă, ci este un simplu vax, ca să ne aflăm şi noi în treabă, tineretul nostru fiind pregătit la ora de faţă pentru a îngroşa rândurile servitorilor din occident, mai degrabă, eventual al şomerilor naţionali; ce misiune nobilă, ce hotare, ce patrie... Şi când mă gândesc la amănuntul că a fost o vreme, pe la finele secolului al XIX-lea, când românii au dat tonul în lume privind pregătirea militară a tineretului; chiar dacă astăzi, din perfectă ignoranţă, i se ridică osanale lordului **Robert Baden-Powel of Gilwel** (1857-1941), întemeietorul cercetăşiei (pe la 1908).

(continuare în pagina 7)

ProARME
Revistă de cultură militară şi patriotică

ISSN 2065-9903

Fondator: Bogdan DIDESCU
Redactori: Karola KIM
Marius VASILE
Tehnoredactare: Mara ŞOIMĂRESCU
Corectură: Rheea DELFI

Adresa redacţiei:
Oraş Fieni, str. Podişorului Nr. 8,
Jud. Dâmboviţa
Cod 135100

E-mail: *pro.arme@yahoo.com*
Telefon mobil: 0788.144.910
Tipărită la *RAWEXCOMS*
telefon 021.6443373

***Leutnant*-ul Gh. Cojocea, Berlin, 1944**

Se permite orice reproducere cu citarea sursei. Răspunderea juridică aparţine semnatarilor articolelor. Manuscrisele nu se înapoiază şi nici nu se publică dacă nu sunt interesante din punct de vedere istoric, militar sau cel puţin literar. Sunt avute în vedere cu prioritate materialele culese deja în fontul Times New Roman, caracter 14, preferabil cu diacritice.

Anotimpurile tanchistului

Interviu de Dan Gîju

Era o după-amiază toridă, toridă, toridă în joia aceia, pe 25 iulie 2009, deşi tocmai trecuse de ora 16.00! Şi ne aflam în drum dinspre Muzeul Militar Naţional spre casa tanchistului – pe bulevardul I. Gh. Duca, undeva –, ca să treacă în mod cât de cât plăcut cele patru ore câte mai aveam până când trebuia să o iau din loc către Radio, unde eram aşteptat pentru o emisiune în direct legată de împlinirea a 150 de ani de la apariţia ziarului pe care întâmplător îl conduceam, gândeam să tragem o partidă de şah, poate două şi, eventual, să bem o bere. La cei aproape 90 de ani ai săi, Tanchistul (alias Herr Kursk, după cum mai figura în jurnalul meu) este un şahist redutabil şi îmi făceam probleme că deşi am exact pe jumătate vârsta lui şi sunt în plină vigoare, cred, iar nu-i voi lua nici un premiu. Mai nou, ca să mă ademenească sau, mai exact, ca să fie sigur că joc cinstit şi că nu mă dau bătut de dragul lui, punea la bătaie premii din ce în ce mai tentante, pornind de la cărţi vechi şi până la ilustrate din vremea războiului, cu tematică, evident, militară, pe care le adusese din Germania lui Hitler, unde, în primăvara lui 1944, absolvise şcoala militară de ofiţeri de tancuri.

Deci, eram în drum spre buncărul lui când, ajungând în dreptul Gării de Nord, am ţinut să mă asigur că sănătatea încă îi permite să consume alcool. De la o vreme, deveniserăm prieteni buni aşa că nu-mi făceam probleme că se va supăra pentru o întrebare fie ea şi puţin vinovată. În cel mai rău caz îl puteam acuza eu că bravează, că se mai dă flăcău deşi, mă rog, hm...

„Am voie să consum orice lichid pe o vreme ca asta, nu e nicio problemă", m-a asigurat prompt, privindu-mă cu ochi cuminţi, întors pe jumătate către mine, în plin mers pe sub colonadele unde taximetriştii, aceşti gălbejiţi rechini de tranziţie, adăstau cu toate antenele activate în racolarea vreunui muşteriu.

În clipa aceia, de parcă mi se făcuse brusc lene ca să pot înainta mai departe, cu toate că n-am fi avut de mers mai mult de şapte-opt minute, am cârmit-o spre stânga, direct perpendicular pe linia peroanelor, propunându-i persuasiv:

„Păi, în cazul acesta, hai mai bine să bem o bere aici, pe peron, la botul calului, că eu nu mai rezist. Din câte văd, sunt şi vreo două mese libere, aşa că numai bine, ne răcorim un pic, ne facem planul şi după o juma de ceas mergem la dumneavoastră, să jucăm partida aceea de şah".

Tanchistul a dat să comenteze că nu ar avea rost ca să ne mai încurcăm cu restaurantul gării, dar şi-a zis că, probabil, o jumătate de oră la deal, la vale oricum nu mai contează, aşa că, peste un minut, ocupam loc la prima masă din colţul dinspre colonade, eu mergând imediat către bar ca să comand berile. Nu aveau decât *Bergenbier*, la 3,5 lei, şi *Beck's*, la 4 lei. Fireşte, ca unul de-al casei, că doar zilnic trec pe aici, în drumul meu spre Târgovişte, unde locuiesc de prin 1993, am comandat ce era mai... scump şi asta din două mari motive: este berea mea preferată şi, pe căldura aceea, *Bergenbier*-ul fiind mai ieftină se dăduse cu prioritate aşa încât, în vitrinele frigorifice, deşi aprovizionate constant, buteliile erau calde. *Beck's*-ul, totuşi, deşi nu costa decât cu 50 de bani mai mult, se vindea mai greu, aşa că am găsit două sticle aproape brumate la a căror vedere însă tanchistul a bătut în retragere:

„Dar asta este rece rău, pentru mine nu este tocmai indicată!"

Abia după ce i-a luat temperatura şi cu mâna, în sensul că a apucat sticla din dreptul etichetei şi a ţinut-o aşa preţ de câteva secunde bune, s-a declarat de acord:

„Ba da, cred că merge. Hai noroc!"

Muzeul Militar Naţional, 2009

Am ciocnit ca doi vechi camarazi de arme care abia ce ne revăzuserăm după mai bine de şapte-opt luni şi, în ce mă priveşte, am tras un gât zdravăn, am plescăit de plăcere şi, punând sticla pe jumătate goală, deja, pe blatul de aluminiu perforat, am dat drumul gândului care-mi venise cât timp schimbasem trei vorbe cu barmaniţa, în căutarea obuzelor acelea brumate:

„Ce aţi zice dacă am face noi interviul acela pentru Ziua Tanchiştilor (care se sărbătoreşte pe 1 august, n.m., D.G.) chiar aici, în timp ce ne bem berea? Văd că e linişte, ambianţa nu este deloc rea, timp avem..."

Deşi vară toridă, cum spuneam, tanchistul venise îmbrăcat într-un sacou de croială occidentală, uşor demodat (ulterior aveam să aflu că, de fapt, tocmai ce a fost primit cadou din Italia, de la fiica sa mai mică, în peninsulă revenind moda... retro!), aproape alb, care se potrivea ca nuca-n perete cu şapca şmechereasă, neagră, tip sport, dar lui îi stătea bine oricum. Şi, în timp ce-i admiram sacoul, am dat drumul primei şarje.

Despre idoli şi... fiare

– De fapt, domnule colonel, care este idolul dumneavoastră, ca tanchist?

– (Clipeşte uşor derutat) Din ţară?

(Mi-a plăcut contra... întrebarea. Şi asta pentru că aşa făceam şi eu când eram chestionat, şi fusesem nu o dată, despre scriitorul meu preferat. Şi care sunt, de fapt, doi: ***Ernest Hemingway*** *şi* ***Marin Preda****. Numai că nu ştiam încă, dacă interlocutorul ar fi forţat nota, să-i spun cine este pe primul loc în inima mea. Prin urmare, nu am forţat nici eu):*

– Nu contează, de oriunde… Dar dacă tot aţi pus problema, spuneţi-l pe primul care vă vine-n minte, după care insistăm şi pe partea cealaltă.

Prima învoire în Berlin, 1942

– *Hauptman*-ul Wittmann… Un simbol al tanchiştilor, al vitejiei tanchiştilor, în general, nu doar al nemţilor! Îl admiram pentru că deşi ajunsese un erou, a continuat lupta şi în vest unde, cu toate că a fost rănit, a plecat de lângă nevastă înainte de terminarea *Erholung*-ului, concediului medical, ca să-şi servească patria. A căzut în împrejurări dramatice, fiind atras în ambuscadă de englezi.

– Dar de la români?

– De la noi am doi eroi, pe care n-am să-i uit pentru că mi-au fost foarte apropiaţi, în primul rând. Unul dintre ei este colonelul **Ion Dumitru**, decorat cu Ordinul cavalerilor „Mihai Viteazul" în urma bătăliilor din Austria, la Hohenrupersdorf, undeva nu departe de graniţa cu Ungaria, şi care era pentru mine prototipul viteazului român, un gorjean care a dus mai departe tradiţiile legendare ale luptătorilor olteni. Asta, deşi eu sunt moldovean! Şi alături de **Dumitru** îl menţionez pe unul care mi-a fost foarte drag, anume pe locotenentul de tancuri **Horia Ivan**, din aceiaşi promoţie cu mine, cel care, în fruntea plutonului său fiind, a fost lovit în plin de un proiectil de 22 în timp ce observa câmpul de luptă din afara turelei, cu binoclul, cu puţin înainte de atingerea obiectivului zilei, anihilarea postului Radio *Donau*, unde, cu totul întâmplător, iubita lui era crainic. I-a fost dat să cadă eroic la mai puţin de trei kilometri de ea, femeia cu care avea intenţia ca, după război, să se căsătorească. Şi pe care o cunoscuse în 1942, la Academia de tancuri din Grossglienecke-Berlin, elev fiind. Se îndrăgostiseră reciproc şi îşi juraseră credinţă veşnică. O nemţoaică drăguţă, de 18 ani, în acelaşi timp cu gradul de *Feldwebel*. **Horia** era fiul unui subofiţer de jandarmi dintr-o comună din Moldova, al cărui unic ţel fusese acela ca fiul lui să ducă o viaţă mai bună ca el şi să ajungă ofiţer. A devenit un ofiţer strălucit, dar a căzut ca un erou, cu întregul echipaj, arşi cu toţii; moarte de tanchist! Pentru că tancul, o dată comandantul scos din luptă, a fost aruncat în aer de vânătorii de tancuri germani, iar locul lui de veci nu este cunoscut nici azi de familie. Un viteaz căruia promoţia 1942 a Liceului militar din Cernăuţi, la aniversările ocazionale, îi păstrează, invariabil, un moment de reculegere. Dramatic a fost că, imediat după ocuparea oraşului, unul din camarazi, care le cunoştea povestea de dragoste, i-a dus iubitei lui vestea morţii. Ea, prizonieră de război fiind, a purtat doliu mai mult de un an.

– De unde ştiţi toate aceste detalii?

– De la unul din echipajele din aceiaşi unitate, mai exact de la un alt fost camarad de promoţie, care a luptat în aceiaşi companie. Mi-a relatat totul, cu date exacte...

Nostalgiile frontului

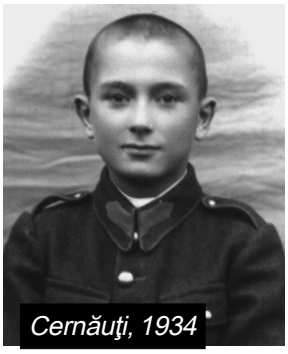
(Veniserăm, precizam, dinspre Muzeul militar, unde, între altele, după ce vizitaserăm sectorul în care zac, efectiv, inerte şi totuşi demne, câteva tancuri vechi, cândva în dotarea armatei române, inclusiv câte un exemplar din celebrele Mark T4 *şi* T 34*, atât de cunoscute de interlocutorul nostru pe front, în 1943, la Kursk – i-am făcut, de altfel, şi câte o fotografie în compania lor –, cu care ocazie îi remarcasem profunda emoţie la atingerea blindajului lor, chiar şi la vederea stelei roşii de pe turela tancului sovietic).*

– Deşi inofensive, fără echipaj şi fără muniţie, tancurile acelea încă v-au dat ceva fiori, din câte am putut citi pe chipul dumneavoastră. Ce simţiţi, de fapt, când treceţi pe aici şi daţi cu ochii de ele?

Viena, 1944

– Aceiaşi emoţie ca acum 60 de ani şi ceva... Ca atunci când apărea la orizont, în toată forţa lui. Un *T 34* impunea nu doar respect, ci, ştiind cât de periculos este, îţi crea instantaneu o emoţie care, în lipsa minimei experienţe de luptă, era vecină cu panica. Întrucât erai conştient că şi cea mai mică greşeală în calcularea elementelor de tragere îţi putea fi fatală. În afară de puterea de foc se distingea printr-o geometrie a suprafeţelor ireproşabilă, cu înclinări bine studiate, ce ducea la un procent mare de rateuri, mai exact la riscoşeuri, ceea ce pentru noi însemna nu numai pierdere de muniţie, cât de timp. De altfel, toate armatele din lume, după Al Doilea Război Mondial, au ţinut cont foarte mult de aceşti parametri absolut indispensabili pentru tancul modern. Şi, spre deosebire de legende care circulă, *T 34* era net superior *Sherman*-ului, din toate punctele de vedere. Nu putea fi egalat decât de *Tiger*, cu menţiunea că, în vreme ce sovieticii scoteau pe bandă rulantă o cantitate suficientă de piese, în uzinele de dincolo de Ural, nemţii, mai exact *Wehrmacht*-ul era blocat de două inconveniente majore. În primul rând că marile uzine producătoare de tancuri *Tiger*, din Pomerania, deşi construite subteran, au fost în repetate rânduri reperate şi bombardate de aviţia americană, aproape zilnic, iar de englezi – noaptea, şi, în acelaşi timp, al doilea mare inconvenient rezulta din faptul că liniile de aprovizionare erau de o lungime impresionantă faţă de ale ruşilor, fiind necesare zile întregi, poate săptămâni, de completare a golurilor, în prima linie de foc, în timp ce ruşii făceau şi în 48 de ore transportul de la fabrică la locul bătăliei.

Cernăuţi, 1934

– Eraţi puţin transfigurat ceva mai devreme, când aţi dat cu ochii de steaua aceia roşie, imensă, de pe turelă...

– Am emoţii de câte ori văd un *T 34*, da... Probabil ca o prelungire a emoţiilor de acum 66 de ani, când mi-a apărut în vizor prima dată. Deşi nu a fost un *T 34*, ci un *KV* şi, iniţial, am zis că am o baftă chioară; l-am luat din prima, ca la poligon. *KV*-ul era mai puţin mobil decât *T 34*, mai masiv şi, al treilea, mecanicul conductor era slab instruit: l-a oprit exact la creastă. Şi puţin lateral! Atunci am auzit urale, în cască – *Primaaa, Georg!* –, m-a felicitat comandantul tancului, *Feldwebel*-ul Schroeder. Un certificat mai valabil decât orice... Şi el avea emoţii!

Împreună cu nepoţii, Andrei şi Andreea, la o aniversare

– Au trecut anii... Cum vi se pare, după atâta vreme, arma aceasta..., tancurile?

– Din punct de vedere tehnic, ca armă în sine, sau ca pondere în ansamblul armatei române?

– Tehnic...

– Este într-o evoluţie permanentă! Nu ştiu cum m-aş descurca azi, în condiţiile când, ca să iau un singur exemplu, tancurile moderne, graţie stabilizatorului, sunt capabile să menţină linia de ochire indiferent de natura terenului. Este un câştig enorm! Deşi, pe de altă parte, nu cred că aş mai trăi satisfacţia din acele opriri scurte, de trei-cinci secunde, când se punea întrebarea care pe care: ori rusul, ori eu. Câştiga cel mai bine instruit, evident. Ca o cătană bună, în ce mă priveşte, îmi dădeam seama de la prima lovitură de tun cu cine am de-a face. De obicei, prima lovitură nu cădea pe ţintă, făceau încadrarea ca la artileria de câmp. Prima dacă era scurtă, a doua era lungă, a treia, abia, dacă pica pe ţintă. O instrucţie bună din timp de pace evita asta, aşa că eu, cel mult din a doua încercare eram obligat ca să lovesc ţinta în plin, altminteri eram pierduţi. La sovietici, probabil timpul de instrucţie fiind scurt, rezultatul se vedea pe câmpul de luptă. Eram egali din punct de vedere al dotării tehnice, cam atât; noi îi depăşeam la calitatea instrucţiei, ei pe noi ca număr de piese. Dar respectul cel mare îl am pentru vânătorii lor de tancuri care, în afară de faptul că erau forte bine instruiţi, erau şi foarte temerari. Nu pot să mă pronunţ în privinţa speculaţiilor care se fac vizavi de faptul că, nu de puţine ori, s-a spus, comandanţii sovietici apelau şi la mijloace incompatibile cu situaţia...

– La ce anume vă gândiţi?

– Că li se distribuia, înainte de plecarea la atac, câte o stacană de votcă! Lucru pe care, de altfel, l-am constatat personal, pe frontul din Apus, când eram în subzistenţa trupelor sovietice, atunci când întăream unităţile lor de infanterie, în anumite situaţii. De la noi, unul singur ţinea pasul cu bolşevicii, locotenentul **Iuliu Forgaci**, un maghiar românizat şi, în acelaşi timp, un patriot extraordinar, cu o statură pe măsură, peste 1,85 metri înălţime, o greutate apreciabilă, fost campion de juniori al României la aruncarea ciocanului. Era acest **Forgaci** de o forţă herculeană care inspira încredere tuturor celor din jur atât prin constituţia atletică, masivă, cât şi printr-o bună dispoziţie molipsitoare şi, uneori, euforică, datorită licorii bolşevice, desigur.

– Ca vechi tanchist şi, într-un fel, mai ales de când, şi o spun fără falsă modestie, a apărut cartea *Pumnul de fier* – în care este etalată aproape întreaga dumneavoastră viaţă de om al frontului, între altele –, aţi fost invitat şi chiar v-am întâlnit prin cele câteva unităţi de tancuri, atâtea câte au mai rezistat tranziţiei, ale armatei române; îndeosebi la momentele aniversare v-am întâlnit. Şi fiindcă tot dumneavoastră aţi adus vorba, care mai este ponderea unităţilor de tancuri în armata noastră?

– La ora actuală, procentual faţă de ansamblul celorlalte arme, în armata română numărul de tancuri este, evident, insuficient. În acelaşi timp, cele existente, la tancuri mă refer, sunt deja depăşite cel puţin moral. De aceia se impune ca o necesitate de prim ordin să ţinem pasul în dezvoltarea tehnică şi să dotăm unităţile noastre cu tancuri moderne. Tancuri care există din plin pe piaţa din întreaga lume; azi, fiind cel puţin şase ţări care produc piese competitive. Întrucât, ca peste tot, există o tradiţie şi în acest domeniu, părerea mea este că n-ar trebui să ne mai cramponăm de ideea să rezolvăm problema pe plan local.

– Patriotismul meu mă face să raţionez taman invers, dar nu vă contrazic deoarece, ca specialist, îmi imaginez că aveţi argumente valabile. Practic, de ce susţineţi această idee?

– Fiindcă astfel de încercări necesită prea mult timp ca să ajungem noi la performanţele uzinelor care lucrează de 100 de ani în branşă. Asta nu înseamnă că neg capacitatea proiectanţilor români, însă aceasta este ceva de perspectivă, care cere timp, specialişti formaţi în decenii, multe decenii...

– Dar ca oameni şi, în special, ca profesionişti, cum vi se par tanchiştii de astăzi? Mai sunt uniţi ca pe vremuri?

Cernăuţi, 1938

– Ca în orice armă şi domeniu, există o oarecare relativitate în apreciere. Cert e că se observă o creştere a calităţii ofiţerilor de tancuri din generaţiile mai tinere faţă de începuturi, faţă de 30 decembrie 1949, de pildă, când criteriile de selecţionare a viitorilor ofiţeri de tancuri erau cele pe care le cunoaştem, adică dosar de cadre foarte bun, cu pondere mare în selecţie, aş zice decisivă, lucru care, o dată cu timpul, s-a diminuat, criteriile devenind cele obiective. Ca atare, pot spune că din tanchiştii pe care-i cunosc, din promoţiile de azi, constat cu mare plăcere că sunt foarte bine instruiţi. Am fost invitat la Bacău şi am constatat cu surprindere că nivelul atât al ofiţerilor, dar şi al subofiţerilor, era surprinzător de înalt.

Soartă de tanchist. KV-uri în câmpul tactic

M-am bucurat enorm când am abordat chestiuni altădată tabu. De pildă, o discuţie liberă, de natură pur tehnică, iniţiată de un subofiţer care, ştiind unde am urmat şcoala de ofiţeri de tancuri, poate tendenţios, m-a întrebat, de fapt m-a rugat să fac o analiză comparativă între tancurile germane şi cele sovietice. Toţi din sală aşteptau ca eu, desigur, ca absolvent al unei academii germane, să spun fără ezitare că produsele respective sunt mai bune. Am ţinut dinadins să fiu obiectiv, aşa că au rămas surprinşi că am spus lucrurilor pe nume.

– Mai concret, ce aţi susţinut? Că era *T-34* mai bun ca... *Tigrul*?

– Practic, la acea oră, două tancuri, reprezentând doar doi din cei patru mari producători, erau în vogă, anume *T-34* rusesc şi *Tiger*-ul german, care erau cam pe acelaşi plan. Un tanc remarcabil era desigur şi *Sherman*-ul american, dar departe de performanţele celorlalte două. Şi englezii aveau ceva reuşit, dar şi ei erau relativ în urma ruşilor şi a nemţilor.

– Dar azi, care să mai fie clasamentul?

– În ziua de azi, îmi este din ce în ce mai greu să fac o clasificare valorică a tancurilor existente pe piaţă, ofertele fiind foarte multe, iar calităţile sensibil egale, încât şi celor care le achiziţionează le este dificil să decidă pentru cele americne, englezeşti, ruseşti, franţuzeşti sau chiar israeliene, acestea din urmă reuşind să împrunute cîte ceva din tehnica aşazis cosacrată a celorlalte şi să se prezinte drept nişte produse foarte performante, care au făcut faţă în mod strălucit în Războiul de Yom Kipur, unde unul dintre absolvenţii şcolii noastre militare de aici, din România, Dan Swartz, a comandat o mare unitate de tancuri care a înfrânt trupele similare egiptene, superioare numeric, ceea ce este o mândrie şi pentru şcoala noastră.

– Vorbeaţi despre tanchiştii din Bacău, pe care i-aţi vizitat acum nu prea multă vreme. Care era, totuşi, atmosfera de lucru acolo?

– Totul era perfect, atâta doar că... lipseau tancurile! Mă refer ca număr. Erau câteva de instrucţie, dar total insuficiente pentru o unitate de tancuri. Degeaba ai tanchişti instruiţi, dacă nu ai tancuri!

– Presupunând că ar fi existat, că puţinele unităţi de tancuri pe care le mai are armata română sunt dotate, numeric vorbind, corespunzător, cum vedeţi, totuşi, viitorul acestei arme?

– Strategii de cafenea cântă deja prohodul armei tancuri, ştiu... După ei, arma

În tancodromul din Grossglienecke, 1943

aceasta este deja perimată azi, în era aviaţiei supersonice, a rachetelor balistice intercontinentale şi a tuturor celorlalte arme care au cam schimbat tabloul general privind războiului modern. În realitate, însă, ei neglijează un principiu elementar care nu s-a schimbat de secole, anume acela că un teritoriu nu poate fi stăpânit decât la sol. Înainte vreme, regina bătăliilor era infanteria, cea care cucerea şi ocupa, şi nu întâmplător i s-a spus aşa. Aviaţia şi celelalte arme erau complementare, ajutătoare, chiar şi artileria. Ei bine, acest principiu e şi azi valabil în întregime, deşi datele problemei s-au schimbat; de pildă, uneori, terenul putând fi cucerit de unităţi aeropurtate. Numai că acestea au obiective limitate, iar misiunea lor este de asemenea limitată: constituirea unui cap de pod, ocuparea unor puncte strategice importante – cazul celebrului pod de la Nijmegen (Olanda), care urma să fie ocupat de trupele aeropurtate ale RAF-ului şi care, datorită împrejurărilor nefericite, a fost un eşec –, dar indiferent în ce stadiu ne aflăm, chiar şi azi, numai trupele terestre sunt cele care pot stăpâni terenul, chit că îl ocupă trupele aeropurtate, comandourile sau altele de genul acesta.

– Şi rolul tancurilor care să mai fie?

– Infanteria fără tancuri nu mai poate înainta. Înainte vreme, tancurile aveau un rol mai degrabă de artilerie de însoţire a infanteriei, însă datorită concepţiei marilor teoreticieni de talia unui **Guderian**, în perioada interbelică, s-a stabilit că o victorie concludentă nu poate fi obţinută numai de infanterişti, totdeauna insuficienţi pentru a sparge un front cuirasat, pentru asta fiind nevoie de crearea unor mari unităţi de blindate, independente, în afară de cele de însoţire, care să

constituie elementul de şoc împotriva unor apărări puternic consolidate. În felul acesta s-a reuşit, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, ca trupele franceze să fie complet surprinse de amploarea atacurilor declanşate de marile unităţi germane.

– Dar văzând noi ce se petrece la ora de faţă în lume, azi, în epoca războaielor aşa-zis asimetrice, mai putem vorbi despre atacuri în forţă cu mari unităţi de blindate?

– Azi poate că nu, dar mâine, nu garantez! Cred în repetarea istoriei şi arma tancuri deja face parte din ea...

– Concluzionând ce aţi spus dumneavoastră până aici şi, între altele, înţelegând şi eu că nu numai datorită factorului material, al crizei economice şi aşa mai departe, capacitatea de luptă a unităţilor noastre de tancuri este destul de subţire, vă întreb direct: oare, ce se mai poate face?

Hauptmann-ul Michael Wittmann (1914-1944), cel mai faimos dintre tanchiştii lumii

Piteşti, primăvara lui 2009

– Ce se mai poate face? Nimic altceva decât, pornind de la realitatea că de ceva vreme suntem membri ai NATO, nu?, să solicităm şi să primim de la ei, chiar cu rambursarea cheltuielilor până la ultimul dolar, tancuri moderne. Să nu mai apelăm la jumătăţi de măsură, la improvizaţii, să nu mai descoperim noi roata şi aşa mai departe. Altă soluţie nu există! Ştiu că necesită costuri mari acest proiect, care nu intră în discuţie în perioada în care ne aflăm. Şi să sperăm că aşa se vor petrece lucrurile. Deoarece, să nu uităm că deşi nu aveau obligaţii contractuale, americanii i-au ajutat decisiv pe ruşi, cu tehnică blindată, transportoare, muniţii ş.a. în ultima conflagraţie mondială, mergând atât de departe încât la Kursk, în vara lui 1943, am întâlnit la prizonierii ruşi inclusiv articole de cazarmament şi hrană rece de la americani. Când eşti aliat, trebuie să te bucuri de tot ce au cei mai mari. De ce nu ne-ar ajuta şi pe noi? E o povară prea mare pentru buget, ştiu, dar va fi o povară şi mai mare dacă am pierde şi următorul război. Şi apoi, de ce să nu fim şi noi în pas cu lumea modernă? Eu opinez că este absolut necesar să dotăm trupele de tancuri cu noutăţile la zi. Şi noutăţi sunt, slavă Domnului! Acum, când mă uit, nici nu-mi vine să cred că eu am învăţat alfabetul tancului manevrând turela manual. Cu mâna stângă pe verticală, iar cu dreapta pe orizontală, în sensul invers al acelor de ceasornic. Stânga era tirul în adâncime a tunului, iar dreapta direcţia (turela). Şi când, la finele anului întâi, ne-a venit motoraşul în doi timpi, ca să fixăm ora de oprire a tunului, dar tot manual, am zis că este o descoperire epocală. Nu mai spun de sistemul de ventilaţie! Când trăgeai 20 de lovituri, nu se mai putea sta în carapacea de oţel. Mai ales vara, în iunie, era un blestem. Azi, în era aerului condiţionat, confortul tanchistului este similar cu cel al unui aviator. Era timpul ca artizanii războiului să se mai gândească şi la bietul servant...

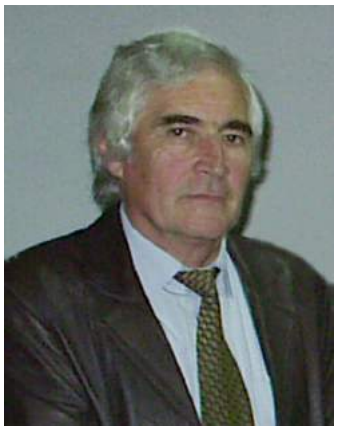
urmare din pag 3

Da, da, cu aproape zece ani mai înainte ca renumitul, de acum, ofiţer britanic – despre care nu întâmplător se spune că ar fi avut apucături de pedofil – să „inventeze" cercetăşia, un anume maior român **Chiriţescu**, la acea vreme inspector militar general şcolar, punea bazele formaţiunilor de „mici dorobanţi", evenimentul rămânând consemnat ca atare în primul rând unde altundeva decât într-o publicaţie străină, respectiv în nr. 49 al ***Armée et Marine***, din 15 ianuarie 1907, de la Paris, revistă citată de ziarul ***Idealul armatei***, din Bucureşti. Informându-şi cititorii în legătură cu introducerea instrucţiei militare în şcolile române de băieţi, ***Armée et Marine*** reproducea, între altele, fotografia maiorului **Chiriţescu**, împreună cu câteva clişee de mici dorobanţi. Nu am căutat respectiva publicaţie, dar sunt sigur că aşa este, adică noi am dat tonul, întrucât către finele Primului Război Mondial, în revista ***Viitorul ţării***, a lui **N. Rădulescu-Marador**, apare o astfel de fotografie în care maiorul **Chiriţescu** este surprins în mijlocul unui grup de mici dorobanţi echipaţi în uniforma specifică, de vară, a celor care nu demult, la 1877, pe câmpiile bulgare, se acoperiseră de glorie. Contextul publicării la noi a respectivei fotografii este unul trist însă, la acea oră maiorul **Chiriţescu** trăgându-şi un glonţ în cap, pe peronul gării din Iaşi, nemaiputând îndura chinurile unei boli oricum fatale de care se molipsise pe front. Cercetaţi colecţia revistei ***Viitorul ţării***, în Biblioteca Academiei Române, şi veţi găsi acea fotografie, şi încă destul de bine reprodusă, deşi hârtia nu era tocmai de calitate.

În ce mă priveşte, nu am vrut decât să readuc în discuţie un subiect care ne putea face mare onoare la orice oră, acela al priorităţii mondiale în domeniul pregătirii militare a tineretului şcolar, în orice caz ante **Powel**, dar care, din păcate, este gestionat atât de jalnic, încât nu mă miră faptul că s-a uitat amănuntul cu „micii dorobanţi", ci că toată lumea se preface că vede viitorul lumii şi al ţării, implicit, în toate culorile optimiste ale curcubeului, mai ales în portocaliu şi, mai nou, în violet. Un violet însă ca o premoniţie... Un violet care pentru omul de rând de la noi a fost dintotdeauna echivalentul negrului. Culoarea doliului, adică. A înfrângerii şi a resemnării. O resemnare – ca să nu spun înfrângere – cu atât mai previzibilă astăzi, acum, când exersăm la scară naţională lecţia uitării. Singura la care istoria ne-a dat nouă, românilor, mai mereu, notă de trecere. Dar cu ce preţ, nu mai spun...

Un deceniu de… *Litere*

În aprilie curent, ***Litere***, *revista lunară de cultură a Societăţii scriitorilor târgovişteni* (SST), o dată cu ieşirea de sub tipar a numărului 120, împlineşte primul deceniu din cele minimum zece care, îmi place să cred, i-au fost predestinate… Croită la Găeşti, solitar, de profesorul **Tudor Cristea** (azi directorul ei), pe riscul său, într-un format destul de interesant (un A4 îndoit pe verticală; uşor lăţit în ultima vreme, din motive nu practice cât tactice), adoptată – ca să nu spun înghiţită – de tot mai potenta Societate a scriitorilor târgovişteni, căreia încă de la fondare, în toamna lui 2005, i-a fost şi cârjă, dar şi floretă, pavăză şi proiectil, ***Litere*** este la ora de faţă un brand în presa culturală românească. Sigur, parfumul provinciei încă persistă, şi este normal să se întâmple aşa, important rămâne însă faptul că alături de ***Apostrof***, de ***Argeş***, ***Pro Saeculum***, ***Tomis***, ***Viaţa Basarabiei*** şi de alte câteva publicaţii nu mai puţin viguroase din Ţară, ***Literele*** târgovişteane, aidoma salbei de râuri izvorâte din Carpaţi, îşi varsă obolul ei preţios în această superbă deşi capricioasă Dunăre care rămâne literatura română, per ansamblu. Şi este cazul să nominalizez artileria grea din frontul ***Literelor***, dar şi scutierii, soldaţi ai condeiului, unii dintre ei mercenari, cei mai mulţi voluntari, fără de care războiul cu Tranziţia şi cu Invidia, poate şi cu alte nenorociri ar fi fost pierdut demult şi fără drept de apel. Prin urmare, în afară de profesorii **Tudor Cristea** (foto medalion) şi de **Mihai Stan** (redactorul-şef şi catalizatorul tuturor energiilor cu iz literar care gravitează către fosta Cetate de

Scaun) au răspuns prezent, unii număr de număr, alţii sporadic, scriitorii **Mircea Horia Simionescu**, **Mihai Cimpoi**, **Alexandru George**, **Barbu Cioculescu**, **Henri Zalis**, **George Coandă**, **Iulian Filip**, **Dumitru Ungureanu**, **Florentin Popescu**, **Nicolae Scurtu**, **Mircea Constantinescu**, regretatul **Nicolae Neagu**, **Victor Petrescu**, **Daniela-Olguţa Iordache**, **Corin Bianu**, **George Toma Veseliu**, **Mihai Gabriel Popescu**, **Niculae Ionel**, **Emil Stănescu**, **Liviu Grăsoiu**, **Grigore Grigore** şi alţii mulţi, foarte mulţi, un întreg batalion în ariergarda căruia, când am fost solicitat şi când mi-a permis timpul, eventual inspiraţia, am combătut şi eu cu mare entuziasm. Şi când nu am combătut, uneori, m-am regăsit cu plăcere în cronicile realizate cărţilor mele între care de departe au strălucit cele semnate de **Margareta Bineaţă**, mai recent de **George Coandă** şi, nu în ultimul rând, chiar de **Mihai Stan**, preşedintele în exerciţiu al SST. Fapt pentru care a fost o datorie de onoare să scriu aceste rânduri acum, la zece ani o dată, în prag de primăvară şi de sărbătoare… *liter(e)ară*. *La mulţi ani, **Litere**!* (**Dan Gîju**)

LITERE

REVISTĂ LUNARĂ DE CULTURĂ
A SOCIETĂŢII SCRIITORILOR TÂRGOVIŞTENI
Anul XI, Nr. 2 (119) – februarie 2010

Ştafeta nevăzută

În urmă cu peste 40 de ani, un dramaturg foarte bine orientat ideologic (şi înzestrat cu un deosebit instinct pragmatic – ceea ce unii ar putea să numească oportunism), dădea o piesă de teatru care avea să pătrundă rapid în manualele şcolare şi să facă, în această ipostază, o lungă carieră; deşi mulţi dintre cei care erau obligaţi s-o predea zâmbeau în ei înşişi, la fel precum cei care erau obligaţi să-i asimileze ideile. Zâmbetul mefient şi ironic era datorat artificialităţii situaţiei de viaţă, pentru că, altminteri, piesa era axată pe o idee frumoasă: transmiterea efortului de la un om la altul, în realizarea unor deziderate sau chiar idealuri. Numai că totul era legat de lupta pentru construcţia socialismului, o poveste în care nu credea niciun om cu mintea întreagă. În piesă, un director de ispravă încearcă să pună pe roate o uzină care merge prost, însă deranjează din dolcele lor farniente pe mulţi dintre cei care ar fi trebuit să i se afle alături. Cum rezultatele întârzie să apară, vor veni, în locul lor, acuzaţiile, minciuna şi delaţiunile, astfel încât omul nostru, deşi de bună credinţă, e înlocuit cu un altul şi mutat din uzină. Deşi nu face altceva decât să impună ceva mai multă disciplină, directorul cel nou începe, în scurt timp, să obţină spectaculoase (şi prompt aplaudate) succese. Corect cu sine şi cu starea de lucruri, el va recunoaşte că, în realitate, rezultatele nu sunt ale lui şi va insista chiar mai mult decât trebuie pe ideea că, de fapt, culege fără niciun merit roadele muncii celuilalt. Finalul este idilic, în spiritul literaturii noastre de pe la sfârşitul „obsedantului deceniu". O lungă şi poetică tiradă (ţine să-i reveleze spectatorului (sau cititorului) ideea unei ştafete nevăzute, a unei perpetue transmiteri de torţă ca pe o condiţie a succesului în edificarea lumii noi. Şi ca toate să fie frumoase (iar nedreptăţirile să se facă uitate), în ultima scenă, noul director primeşte o provocare la întrecere din partea unei alte uzine, unde inginer-şef era nimeni altul decât cel căruia el îi luase locul. * Mi-am adus de multe ori aminte de această idilă industrial-comunistă, văzând cum guvernele, miniştrii, primarii, directorii de instituţii (de multe ori din aceeaşi apiţă cu personajele piesei) care s-au perindat în ultimii 20 de ani, ridicându-şi şi aşezându-şi popoul mai mult sau mai puţin suştinut politic în scaune, n-au transmis nicio ştafetă de la unul la altul. Ba dimpotrivă, dacă înaintaşul va fi făcut ceva bun, în majoritatea cazurilor, cel care i-a luat locul a ţinut cu tot dinadinsul să întoarcă lucrurile la o sută optzeci de grade. S-a mers, în teritoriu, cum se spune, până la dărâmarea, chiar şi la

Foto: I. Mărculescu

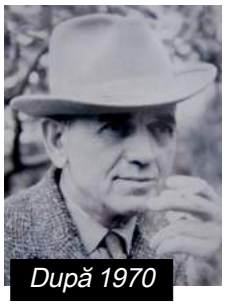
Prima întrunire pe anul 2010 a scriitorilor târgovişteni, la sediul societăţii lor de sub Turnul Chindiei. Instantaneu de la finalul şedinţei, sâmbătă, 30 ianuarie, ora 12.30

Jurnalul „hatmanului" Tobă (2)

(urmare din numărul trecut)

16-19 octombrie 1943. Încep refacerea şi o continui. Văd un film la cinema – foarte frumos –, apoi altul. Şi mănânc, şi dorm, şi... nu fac mai nimic. Încep confecţionarea hainelor şi a cizmelor. **20 octombrie 1943**. Sunt invitat la serbarea Regimentului 10 Dorobanţi, la Cercul Militar din Focşani. Am stat până noaptea, la ora unu. Atmosfera lor e veşnic aceiaşi: nimic vioi, totul rigid şi prea puţin antrenant. Deşi printre ei se găsesc mulţi băieţi cu oarecare fond, se pierd în mediocritatea masei. Mă întreţin cu cei mari şi cu Prefectul. **21 octombrie 1943**. De dimineaţă, trec în revistă oraşul, apoi la Primărie, să scot un act al tatei de acces pentru deshumarea de la 26 octombrie. Zile de adevărat repaus. Simt cum mă reconfortez. Dar nu aud nimic! Unde-i domnul Brandt, domnişoara Katiuşa, Flak, Pak, Sch. BSB plus gama celor din prima linie? **22 octombrie 1943**. Nu trec nici azi pe drum degeaba, deşi n-am nici o treabă şi-mi dau seama că-n ameţeala ocupaţiilor celor de aici eu nu-mi aflu rost. Totul stă pe interes! Nimic ideal, totul privit prin prisma interesului, şi dacă se poate imediat. "Ulterior, natural, devii... exploatat!" Asta-i tot ce găseşti în "murdăria spatelui de front", cum îmi spunea celebrul general Obladen. Nu te poţi potrivi tu, cel dezbrăcat de formă şi profit, cu cel ce şi-a făcut din *astea* un cult. Să revină fiecare la frumosul lui. Unul cu frumosul: ideal, jertfă, adevăr! Cei de aici cu convenienţe (alias minciună), formă deghizată a unei murdării sufleteşti: profit la maximum de la "fraierii ce se bat pe front". A trecut încă o zi cu proba la pantaloni! **23-31 octombrie 1943**. La Bucureşti, iau ministerul în inspecţie. Deziluzie...

1 noiembrie 1943. Spre Ardeal, via Dumbrăveni. **2-12 noiembrie 1943**. Cu căpitanul Toma şi Tronaru, prin Ardeal. Apoi la Bucureşti. Contact cu asociaţia: Licu, Danacu, Patriciu etc. Se pun baze noi de lucru. Ne pregătim pentru a răspunde la chemare. Nu trebuie nimeni să doarmă. Primesc ordin să plec iar pe front. Trebuie să trec prin Focşani şi să întrunim băieţii din asociaţie (este vorba despre asociaţia cercetaşilor care luptaseră în 1916, n. red.). Cu Traian Alexandrescu pe drum. Planuri, proiecte pentru mai bine... **13 noiembrie 1943**. Luăm contact cu băieţii, ne găsim pe teren. Toţi "gata

După 1970

oricând!". Răspund apelului ca şi în trecut. Putna a dat totdeauna sprijin real şi pagini de istorie în cartea neamului. Prezenţi cei ce semnează... (Urmează unsprezece semnături indescifrabile. Lângă a patra semnătură, cu aceiaşi cerneală, este adăugată următoarea dedicaţie: *Cu toată admiraţia pentru Hatmanul nostru care face cinste judeţului şi Asociaţiei Cercetaşilor* (n. red.). **14-16 noiembrie 1943**. Aranjament în vederea întoarcerii pe front. Bucureşti, Braşov, Focşani. Rămâne să plec cu trenul. **17 noiembrie 1943**. Sunt la Odessa. Restul păstrez în memorie şi scriu. În tren cunosc pe căpitanul rezervist Bubulică, un om excelent, pe care l-a pierdut armata. Mai era şi un maior, Grigorescu. **18 noiembrie 1943**. Plecarea suferă întârzieri, dar am putut aranja mult pe scurt timp. Seara, surprize; oameni noi, prieteni comuni, vechi, fraţie de arme. În casa mea am putut găsi ce nu gândeam. Aflu că aici am doi prieteni şi camarazi mari: domnul general Trinca şi domnul general Auleb...

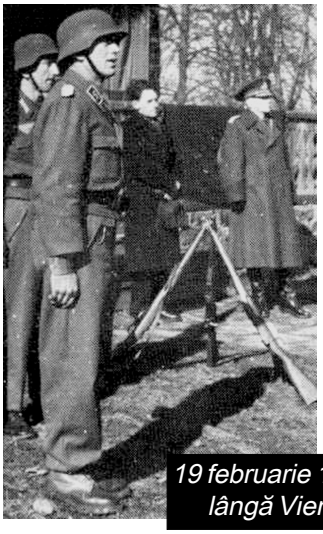
„După un timp aşa de lung de când nu am mai venit pe aceste locuri, caut ca acum să reîmprospătez vechea prietenie care nu vreau să se irosească. Este un punct bun ce se va continua. Am avut în

Karasubasar, Crimeea, 1942

această seară bucuria de a cunoaşte personal pe domnul maior Ioan Tobă Hatmanu, despre care am auzit numai cuvinte frumoase. Am simţit o mare bucurie şi aceasta se datoreşte locotenentului Emil Grosescu, cu care am venit la vechea matcă. Căpitan Dumitru Ionescu";

19 noiembrie 1943-19 februarie 1944. Răgaz în ţară. Grupul mă retrimite iar în Crimeea, după treizeci de luni de front. Sunt reţinut de Marele Stat Major şi repartizat la Regimentul 9 Roşiori, partea sedentară, comandament. Bucureştii însă nu-mi surâd. Norocul îmi aduce în cale pe colonelul Virgil Popescu, vechi prieten şi camarad de arme de acum nouăsprezece ani. El comandă Regimentul 12 Roşiori Purtat şi aranjăm să fiu mutat la el, la Bârlad. De abia la sfârşitul lui martie primesc telegramă că sunt repartizat acestui regiment. În tot acest timp am hoinărit prin ţară fără să fac nimic. Multe necazuri şi multe nemulţumiri de toate genurile îmi umbresc liniştea la care aş fi avut dreptul. Mă prezint la regiment mai devreme şi încep să-mi intru în rol... Norocul mi-l aduce camarad de regiment pe conu Mişu Cristescu, alt frate de arme şi concetăţean. **26 martie-8 aprilie 1943**. Program în regiment şi viaţă de provincie; Bârlad. Trag vreo două chefuri cu cei din vechea gardă. **9 aprilie 1944**. Ora două; noaptea Floriilor. Primim ordin să ne punem în marş spre front, direcţia Huşi. Seara cantonăm în Crasna; dormim patru în pat: eu, şeful Virgil, subşeful Nicu şi Radu, aghiotantul. Despărţire de Clemence, Natho şi Lia. **10 aprilie 1944**. Iau comanda regimentului şi-l aduc până la Huşi, unde ajungem pe înnoptat. Locotenentul Iamandi, noul meu adjutant, are grijă şi aranjează totul. **11 aprilie 1944**. Stăm o zi în Huşi, la Colegiul "Mareşal Antonescu", apoi primim ordin că formăm *Detaşamentul Cojocaru*. Trecem la recunoaştere – cu maiorul Bălăşescu – şi traversăm Prutul. **12 aprilie 1944**. Intru cu divizionul în dispozitiv pe Prut, cu punctul de comandă la Drânceni. De-abia neam instalat. Trupe diferite se retrag. Jale, evacuări, devastări. Greu de suportat şi, mai ales, greu să te stăpâneşti de a nu reacţiona. Nemţii sunt în debandadă. Urât şi trist pentru noi toţi. Mă duc cu *Nash*-ul la Virgilică şi raportez situaţia. **13 aprilie 1944**. Trec la organizarea poziţiei pe Prut. Apoi mă reped la Regiment. Trimit scrisoare – prin curier – la Focşani. Pe zi ce trece ne aşezăm mai tare. Nu mă simt prea bine, dar trebuie să rămân la datorie, nu pot altfel. Seara am musafiri – inclusiv medicul de oameni – şi luăm o gustare bună: purcel de lapte la tavă. Apoi ne pierdem vremea cu *rummy*. **14 aprilie 1944**. Aştept inspecţia domnului colonel Cojo-

19 februarie 1945, lângă Viena

caru şi a locotenent-colonelului Virgil Popescu, care nu au întârziat, dar nici nu s-au formalizat să guste din purceii de lapte asortaţi cu ceva peşte, în Vinerea Mare. Rămâne conu Virgil şi plecăm împreună în sutarul escadronului căpitanului Duca. Apoi pe „acasă", mai punem ţara la cale. Complotul cu Radu Ionescu şi combinaţia cu *Nash*-ul etc. **15 aprilie 1944**. Post şi rugăciuni; ideea lui Virgil. Aşteptăm sosirea haldoaicelor.

23 mai 1944. Zilele astea se scurg greu. Încep can-can-urile vieţii sedentare. Se descoperă caracterele josnice. Ies la suprafaţă ca pleava deasupra apei. Era şi normal! Stau tot timpul la Podu Hagiului. **24 mai 1944**. Mă duc la Regiment. Virgil se mânjeşte, plecând urechea la murdăria ce se ţese împrejur. E complet orbit. Nu pot să-l înţeleg. Nici Cristescu. Mă reţine. Joc bacara, deşi sunt plictisit. Culmea, câştigăm – şi eu şi el – câte douăzeci de mii de lei. **25 mai 1944**. E mare agitaţie în familie. Natha intră în acţiune. Păcat că ea vede lucrurile numai pe latura servită. E greu să o scoţi din ideile fixe: Radu e un zeu deşi, în fond, e un copil fără scrupule, înrăit. Îi va costa mai târziu; deziluzia!!! **26 mai 1944**. Virgil se întrece cu gluma. Nu-l condamn. Vestea rea a morţii lui cuconu îi agravează starea nervoasă. Trebuie să-l cruţ. Dar cât e de rătăcit! Timp ploios, urât. **27 mai 1944**. Nimic nou. Se cloceşte ceva în atmosfera regimentului. Primesc veşti de la ai mei. **28 mai 1944**. Plec la Huşi după medicamente. Contactul cu *Detaş*. Nimic nou. Prost şi trist. **29 mai 1944**. Continui războiul cu neînţelegerile ce-mi stau în cale. Virgil caută apropiere, dar nu găseşte. **30 mai 1944**. Plec la altă unitate aflată în luptă. Trimis scrisori generalului Trinu, Avramescu, Ciurea şi Korne. **31 mai-8 iunie 1944**. Lucrăm la şanţuri şi obstacole pe malul Prutului. În ziua de 8 iunie 1944 a venit domnul general de corp de armată şteflea, şeful Marelui Stat Major, şi împreună cu colonelul Simon, de la germani, şi cu subsemnatul a inspectat poziţia. Rămâne mulţumit. Mergem la Gorlan, Valea Cânepii şi Drânceni. **9 iunie 1944**. Începem şanţul anticar. Planuri şi jalonare. La regiment, cu Nicu Cristescu, tragem o tablă. Aflu vă Lia e în examen. **10 iunie 1944**. Am auzit că vom pleca în interior. Domnul colonel Cojocaru mi-a comunicat că generalul Şteflea m-a notat în carnet, să fiu mutat în altă parte, pe linia de luptă, la cererea mea. Să dea Dumnezeu să am noroc, să le arăt eu ce e lupta! **11 iunie 1944**. La masa lui Guţă, pe Valea Gubanului şi atât. **12 iunie 1944**. Am luat contact şi cu vechii mei prieteni de la Huşi. Ică. Să trăiască frăţia veche!

„Să trăiască Hatmanu şi statul lui major. ss Indescifrabil";

„Plin de viaţă, Hatmanu ne dăruieşte momente încărcate de voioşie. Ca artilerist, îmi încălzesc inima cu frăţia armelor noastre. Locotenent Nicoară";

„Omului care prin prezenţa lui a reuşit să împlinească toate idealurile avute în materie de armată; adevăratului cavalerist, care întotdeauna a reuşit să ceeze în jurul său o atmosferă de caldă ambianţă. Saşa Gheorghe";

„Icoana scumpului nostru Hatman va persista în sufletele noastre tinere, având ca exemplu în cariera noastră un suflet plin de temperament şi un patriot absolut. Sublocotenent Tănăsescu";

„Unui suflet de om, de cavaler, de român – căci altfel n-ar fi *hatman* – călduroase şi sincer respectuoase sentimente îi mărturiseşte un pribeag al vieţii. Horia";

„După Hatmanu mă duc fără să vreau. Când el comandă, n-apucă să termine şi

Crimeea, 1943. Camarazi germani scriind în jurnalul hatmanului Tobă

constată execuţia. Lângă el se tot trăieşte şi se moare plăcut. Va fi veşnicul exemplu în lecţiile model de *Istoria neamului* ce cred că voi mai putea preda. Copiilor mei le va fi icoană. Locotenent Marin Iamandi";

Pe la ora nouă, ne trezim din somn la friptura de purcel la grătar. Ică Comănescu, subprefectul Huşilor, din imprudenţă se împuşcă în mână, mai precis în degetul arătător de la mâna stângă. Totuşi, cu un calm de om încercat, mi se adresează: "Trebuia să însemn revederea cu tine, Hatmane!" Apoi plecăm la Huşi şi eu la Ghermăneşti, la Batalionul 1001. Colonelul e iar sub presiunea bârfelor. Nu mai recunosc omul ăsta. Mă tem că mă voi supăra şi e bucluc. **13 iunie 1944**. E şi marţi, şi 13. Zi totuşi lipsită de evenimente. **14 iunie 1944**. M-am hotărât să rup contactul cu orice fel de aşa-zişi prieteni. Prea multă murdărie în caracter. **15-20 iunie 1944**. M-am dus pe la Ică, la Huşi, apoi am luat legătura cu Flotila germană *Immelmann*, cu locotenent-colonelul Stahl şi cu maiorii Breuner şi Rudel – aşii aviaţiei germane. **21 iunie 1944**. Decolez de pe aeroportul german din Huşi şi după douăzeci şi cinci de minute sunt la Focşani. Dau peste mama în curte la Linica. Mă găsesc cu prietenii mei. Apoi trec la cumpărături. La ora optsprezece, decolăm şi, în douăzeci de minute, sunt iar la Huşi. Apoi frăţia de la masa germanilor, cu Prefectul, Primarul şi ceilalţi. **22 iunie 1944**. Mâncăm raci – aduşi de mine cu Virgil şi Natha – la colonelul şerbănescu. Venim spre Podu Hagiului. **23 iunie 1944**. Plec spre Podoleni. Aflu că Lia a luat examenul. Seara îmi dă telefon Tiramis. Mă duc spre Regiment. **24 iunie 1944**. Contact în vederea zilei de mâine, sper să plecăm spre Sud-Vest. Îmi telefonează Ică să mă anunţe că vine cu colonelul la mine. Nu sunt pregătit, dar ad-hoc fac tot ce pot; şi va fi bine.

„În amintirea zilei plăcute petrecută între domnii ofiţeri români şi germani la Podu Hagiului. Zizi Mihalcea";

25 iunie 1944. Regimentul nostru plus 3 Moto restaurează un locaş de rugăciune în Răşeşti. Binecuvântarea Preasfinţiei Sale Episcopul Grigorie Leu al Huşilor perfectează fapta noastră. Frumos şi înălţător! Exemplu de urmat azi, când şi sabia şi crucea, mână în mână, luptă contra unui duşman comun.

„Este o mare sărbătoare de odihnă şi entuziasm sfinţirea bisericii restaurată de Regimentul 12 Roşiori, care e un simbol al izbândirii noastre naţionale. Grigorie al Huşilor";

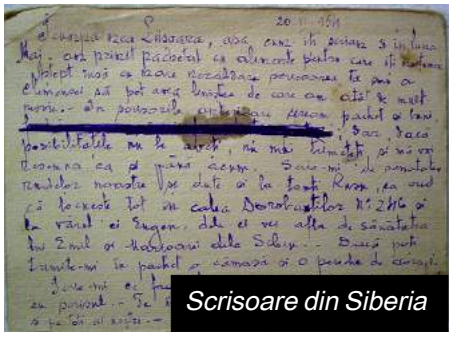
25-27 iunie 1944. Pregătiri în vederea plecării la Cernavodă. **28 iunie 1944**. Plecăm la masă la Huşi, la Flotila germană a lui Hans Stepp. În drum ajungem la Dobrina. Când urma să trecem calea ferată oprim în timp ce trenul defilează cu Lia şi Clemence. Mergem cu toţii la băieţii germani, unde suntem primiţi regeşte. Masă prietenească, de neuitat. Amintire ce ne va înfrăţi pentru totdeauna. Plecăm seara şi ajungem la Podu Hagiului pe noapte. Sunt numit cavaler de onoare al Flotilei *Immelmann*. **29 iunie 1944**. Cărăm totul pe rampa Creţeşti şi ajungem

şi noi la căderea nopţii, dormind la Dobrina, în casele lui Mihai Ralea. **30 iunie 1944**. Ne despărţim de Ică Comănescu şi de Fritz Becher, adjutantul major al lui Hans Stepp, şi pornim spre Bârlad. **1 iulie 1944**. Trecem prin Bârlad, Barboşi, Brăila, Dudeşti, unde vorbesc cu moş Stan Lipan, apoi la Feteşti. **2 iulie 1944**. Oprim la Saligny şi debarcăm. Ne instalăm în casele generalului Marinescu. Clemence mă omoară cu spălatul şi curăţitul. Madam Cătuneanu să nu aibă pereche! **3 iulie 1944**. Ne plimbăm pe la Cuza Vodă. Doctoraşul şi Virgil sunt avansaţi în grad. Mare masă la ştefan cel Mare. Discurs. **4 iulie 1944**. Din pat ne ia Doctoraşul. Apoi, la Cuza Vodă, mare banchet ad-hoc. **5 iulie 1944**. Ne deplasăm la Siliştea, prin Cuza Vodă, Seimeni, spre noul cantonament, cu caravana, peste câmpuri cu grâu şi printre bălţile Dunării. **6 iulie 1944**. Recunosc terenul de aterizaj pentru avioanele Flotilei *Immelmann* şi apoi ne pregătim să-i primim pe băieţii care pleacă spre alte ţinte, spre alt destin. O modestă agapă camaraderească ne leagă pentru viitor. Spre alte orizonturi!... Regimentul sacrifică ce e mai bun din rândul băieţilor de la front.

7 iulie 1944. „Cu cele mai frumoase impresii camaradereşti. Da, spre alte orizonturi, călcând pe căi întrevăzute cel puţin instinctual. Viitorul va vorbi dacă această *răscruce de vânturi*, fie chiar determinată, va duce acolo unde năzuim: refacerea adevăratului front naţional. Locotenent Corneliu Popescu";

„Regimentului 12 Roşiori. *Acum, când mă despart de tine,/ Îmi pare rău, dar ce să-i faci?/ Ce-a fost odată nu mai vine;/ Oamenii n-au suflet, în schimb au mii de draci!* Şi tu, Hatmane. Tu, Hatmane, să trăieşti,/ Visul să ţi-l împlineşti/ Mai târziu şi la mai *mare*/ De noi să-ţi reaminteşti. Cu drag, sublocotenent ss indescifrabil";

„Cu cele mai triste sentimente mă despart astăzi de regiment şi spun: M-am născut în el, totuşi, timpul petrecut în acest regiment nu-mi aminteşte nimic. Singura persoană de care-mi voi aduce aminte şi cu care voi dori să fiu împreună sunteţi dumneavoastră. Prin dumneavoastră îmi voi aminti de toţi, deoarece camaraderia pe care aţi ştiut să o legaţi

Scrisoare din Siberia

Într-un lagăr siberian, 1955

în sânul divizionului îmi va rămâne pentru totdeauna. Vă doresc sănătate şi înaintarea care vi se cuvine. Să trăiţi! Elev plutonier adjutant ss indescifrabil";

„Deşi tânăr venit în acest regiment, astăzi, când trebuie să mă despart de comandanţii, de prietenii şi de plutonul meu, sufletul îmi sângerează mai mult ca oricând. Dacă aceia care ne-au rupt de lângă cei dragi ar fi fost de faţă în clipa despărţirii, şi-ar fi dat seama că au făcut un act greşit. Căci este mai greu să te desparţi de un prieten decât de un frate. Domnule maior, m-aţi învăţat să cunosc ce înseamnă mândria de cavalerist, mi-aţi dat curajul, încrederea şi puterea cu care nu aş fi făcut pe nimeni de ruşine. Vă mulţumesc din suflet, domnule maior. Nu vă voi uita. Să trăiţi! Sublocotenent Mircea Săndulescu";

„Mândru că voi putea da Patriei, în cel mai scurt timp, prinosul jertfei mele, mă despart în aceste momente de Regimentul 12 Roşiori Purtat. Inima totuşi îmi este sfâşiată de durere pentru că nu pot aduce acest prinos în cadrul acestui regiment, alături de adevăratul comandant. Mâine voi fi departe, deziluzionat pentru că, cu tot elanul meu de tânăr ofiţer, nu voi putea da întreg randamentul pe care eram în stare să-l dau alături de cel ce mi-a insuflat sentimentul de jertfă. Însă în clipa când mă voi despărţi de această viaţă, ultimul cuvânt pe care îl voi rosti va fi acesta: *Hatmanu*. Căci sunt şi voi fi pui de Hatman!... Sublocotenent în rezervă ss indescifrabil";

„Masa camaraderească dată la Punctul de comandă *Hatmanu* nu este una de adio, pentru că văd aici nu tristeţea despărţirii, ci dragostea şi iubirea sufletească a comandantului faţă de subalterni. Regret plecarea şi despărţirea faţă de adevăraţii comandanţi şi camarazi din acest regiment, a căror dragoste o voi păstra până în ultima clipă, oriunde voi fi. Locotenent în rezervă Buzuloni";

„Mă simt mulţumit că pentru prima oară în viaţa mea de tânăr ofiţer al armatei române am găsit un om de inimă şi cu suflet de care cu regret mă despart. Îmi pare rău că mă despart de oamenii plutonului meu şi de camarazii ofiţeri care m-ar fi putut ajuta cu sfaturile lor la nevoie. Sublocotenent în rezervă Alexandru Dimache";

Către orele trei din zi ne despărţim cu gândul să ne mai întâlnim în viaţă şi după război. Dar cine ştie care şi unde ajunge, dacă mai ajunge!... **7 iulie 1944**. Facem recunoaşterea amănunţită comunei Siliştea şi verificăm instalarea în cantonament. Seara ne pică în inspecţie, de la Divizia 8 Cavalerie Moto, şeful de stat major, locotenent-colonelul Adam, plus şefii serviciului sanitar, veterinar, Biroul 4 etc. I-am plimbat prin cantonament şi au rămas mulţumiţi, de cai în special. La Escadronul 4 s-au găsit doi oameni veniţi din concediu cu ceva paraziţi. Şeful de stat major, un vechi prieten şi camarad, m-a anunţat că voi pleca în Germania cât de curând. Seara am făcut o masă de adio băieţilor şi un galop, tot de adio. Am plecat cântând. ...I-am petrecut cu vorbe, călare pe creasta dealului. **8 iulie 1944**. Azi-noapte, ne-a vizitat aviaţia, în trecere, dar nu s-au putut observa; zburau prea sus. Pregătim o mică serbare pentru ziua de mâine. **9 iulie 1944**. De dimineaţă trimit căruţa la ţibrina, după preotul regimentului. Vine şi face o slujbă minunată, în biserica plină de lume. La ora şaisprezece, la şcoală, se desfăşoară festivalul sătesc. Medicul circumscripţiei, un student în anul cinci la medicină, turc, Ridvan Fenzi, organizatorul, vorbeşte minunat, apoi program de coruri, recitări şi cântece: "Un leu şi-un slot"... Seara – mare bal la popotă, cu dans până la ziuă. Pe la patru dimineaţa mi-au venit cu serenada; m-am sculat şi am început cheful. **10 iulie 1944**. Ziua mea de naştere. O ţinem toată ziua cu o fată, acordeonistă la Constanţa. Totul s-a petrecut numai între noi. S-a realizat, de la bal, suma de treizeci de mii de lei pentru dispensarul satului. Târziu, în noapte, ne liniştim pe la case... Guţă s-a logodit cu acordeonista. **10 iulie 1944, Siliştea**. Întâlnesc încă un Ioan Tobă, şi el în slujba neamului; eu cu sabia, el cu sfânta cruce.

„Azi, data de mai sus, a fost, într-adevăr, o întâlnire cu ceva tainic. Întru această lume, mai cu seamă în aceste vremuri de bejenie, se pot petrece multe; şi această întâlnire plăcută şi cordială e un rezultat al ei. Am întâlnit un suflet select şi cu trăsături de încercat militar, din tulpina neamului meu; mă bucură acest lucru şi mă simt înălţat sufleteşte către Domnul, căruia îi slujim cu puterile noastre, fiecare după darul său. Dea Domnul ca într-o zi - ?! - să

ne întâlnim cu toţii, cei ce purtăm aceleaşi rădăcină şi sânge..., să vadă fiecare din noi ascendenţii şi descendenţii celuilalt... Atunci va fi o bucurie şi-n sufletele noastre, şi-n cer, la Tatăl Ceresc. Am semnat pe acest război cu tremurare de suflet, preot Ioan Tobă, Basarabi";

11 iulie 1944. Stăm pe acasă. Dimineaţa, Natha dă un telefon Clemencei. Primesc o telegramă de felicitare de la Săndulescu şi una de la Nicu Dănilă, pentru Ghighi. Trimit un delegat s-o aducă pe Ghighi aici. La prânz luăm masa cu părinţele Ioan Tobă de la Murfatlar (Basarabi). **12 iulie 1944**. Vin ordine în vederea dotării diviziei noastre cu materiale. Mareşalul vrea încă o divizie blindată. Stăm la Silistea şi ne hrănim bine; încolo nimic. **13 iulie 1944**. Soli de la Stab.: Nicu Cristescu şi cu Natha. Mi se cere pace. ...Primesc ordin să plec în Germania la 20 iulie 1944. **14 iulie 1944**. Plecăm seara la Vică, finul nostru, spre Braşov, să-l cununăm la Codlea. Ne îmbarcăm în Medgidia. **15 iulie 1944**. Ora şapte, în Bucureşti, la Georgică Apostol, vărul finei. Mă fotografiez pentru paşaport, apoi plecăm cu maşina lui Gică spre Ploieşti-Braşov. În Ploieşti, ne prinde bombardamentul aviaţiei americane. Scăpăm cu optzeci de kilometri la oră, pe variantă. La ora treisprezece, în Codlea, cu bine. După amiază, cu Gică, fac cumpărături în Braşov... **16 iulie 1944**. Dimineaţa, cununăm civil şi seara, la biserică. Oameni tare cumsecade. Am doi fini minunaţi, dar şi rudele lor sunt neîntrecute. Au avut o nuntă pe cât de puţin pregătită, pe atât de reuşită! **17 iulie 1944**. Continuăm şi a doua zi cu borş de potroace,

7 iunie 1943, Leninskoe, Crimeea

după ce eu am adormit în tren. La ora cincisprezece, plecam din Braşov, iar la ora douăzeci şi trei eram în gara Pasărea, pe linia Constanţa. La ora douăzeci şi patru ne vine trenul. **18 iulie 1944**. Dimineaţa coborâm în Cuza Vodă cu toată haita: fini şi naşi, apoi la cofetărie, pe îngheţată, pentru dregere. La ora nouă – cu maşina spre Silistea, unde ajungem cu bine şi veselie, mergând pe malul Dunării. **19 iulie**

Lia, fiica "hatmanului", în viziunea soţului ei, Dido Greceanu. Tuş pe linoleum

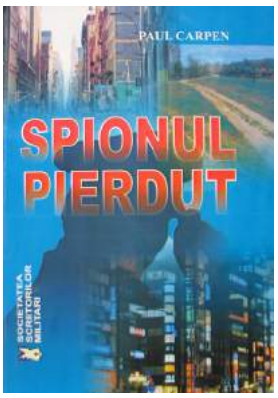
1944. Pregătesc bagajul pentru Germania: haine, cizme, băuturi, dulciuri etc. Mă duc la regiment, apoi seara, acasă. Finii mei mi-s dragi din ce în ce mai mult; buni şi cuminţi ca doi copii. Dau Liei un cadou, ceva şi Filei, iar lui Vică un album. **20 iulie 1944**. Inspectez cantonamentul divizionului. Cel mai bun la Escadronul 4, plutonul 1. Vine Virgil la mine. Seara rămân la regiment, la masă. **21 iulie 1944**. Soseşte căpitanul Duca împreună cu doamna. Seara ne grupăm la şampanie, cu băieţii şi cu muzică din sat. **22 iulie 1944**. Merg cu finii mei în vizită la şef. Apoi la regiment, la *wollei-bole*. Târziu, spre casă, cu *Nasch*-ul meu venit din reparaţie. **23 iulie 1944**. Aranjăm cantonamentul. Seara plec cu Vică, Guţă, Duia şi Paul Stănciulescu la Dunăre. Facem baie pe ponton. **24 iulie 1944**. Plecăm în zori la Constanţa. Facem cumpărături pentru casă şi pentru străinătate. Apoi, baie în mare şi plajă. Modern. Târziu, la ora douăzeci şi trei, ajungem acasă. Telegramă de plecare în Germania. Plec spre Bucureşti. Aici – Licu, Mircea, Dumitrescu, Georgică... **25 iulie 1944**. Ajuns în Capitală, trag direct la Georgică Apostol. Un om extraordinar, săritor şi de suflet! Seara stau la el, împreună cu toţi băieţii, şi petrecem până la ziuă. **26 iulie 1944**. Mă prezint la Divizia 8 Cavalerie Permanenţă, de unde sunt îndreptat spre Motomecanizate, la domnul general Rozin, Calea Victoriei, numărul 139. Apoi la Marele Stat Major, Secţia a V-a. Încep naveta după acte, paşaport şi celelalte. Georgică îmi face cumpărăturile. **27 iulie 1944**. Primesc misia pentru Germania şi bani pentru *vagon lit*, apoi ne prezentăm domnului general Rozin. Ne vorbeşte fiecăruia despre ce avem de făcut în străinătate. Totul e pregătit ca mâine să plecăm spre Berlin, prin Arad, Curtici, Lokoshaza, Budapesta, Viena, Breslau, Frankfurt pe Oder, Berlin, Lübek, Olhenburg, Putlos. Seara, Georgică Apostol îmi dă o masă de adio cu mai mulţi prieteni. La miezul nopţii, alarma ne prinde acasă. După douăzeci de minute, bombele curg chiar în cartierul nostru. Una cade în faţa casei şi aprinde gardul. Am sărit şi am stins gardul cu apă. Între timp se aprind şi alte case împrejur. Dau ajutor cât pot, până la ora trei din noapte, când vin pompierii şi mă retrag. **28 iulie 1944**. Mă scol cu greu pe la ora nouă, când iar se dă alarma. Formaţiuni de bombardiere trec pe deasupra Capitalei, imobilizând orice mişcare la sol. Către orele doisprezece, alarma încetează. Plec cu Georgică la gara Băneasa. La ora cincisprezece, după ce stau pe peron trei ore, pornim cu o masă frugală la patronaj, pe malul lacului. Mi-am luat vagon de dormit până la Viena, de unde urmează să prelungesc până la Berlin, pe un alt loc care se va face liber. Seara iau masa în vagonul restaurant cu ofiţerii germani. Sunt şeful misiunii române pentru Germania. **29 iulie 1944**. Dorm până la Arad, unde cobor să-mi cumpăr ceva reviste şi ziare. Nu staţionăm decât zece minute, apoi plecăm spre frontieră, la Curtici. Căpitanul Mihalcea rămâne în Arad. Nenorocitul! Un porc... Ni se face vama superficial, apoi trecem şi ultimul pichet românesc, şi ajungem la primul punct de frontieră maghiar, Lokoshaza, unde apar primii maghiari, cu chipie înalte şi pantalon lung, de călărie, pe pulpă. Ne privim cu duşmănie!? Pornim fără ca ungurii (excepţie!) să ne facă vreun control. Facem rost de *pengö* şi apoi, cu căpitanii Moraru şi Popescu, în vagonul restaurant maghiar, ne dregem gustul bând "Tokai" în mijlocul ofiţerilor unguri, care ne salută foarte politicos. Curios, luaţi individual, par a fi oameni cumsecade! Ajungem la ora optsprezece la Budapesta, care e pe alocuri bine bombardată. Luăm de boală masa în restaurantul gării. Toţi ne privesc surprinşi. Găsim şi doi români din Cluj, respectiv Târgu Mureş, cu care vorbim pe neobservate. De aici plecăm cu trenul electric până la graniţa maghiaro-germană Heghishalas, unde iar nu ne controlează nimeni. Dormeam când am auzit vama. La Brück, în zori, germanii ne primesc foarte bine; călcăm de acum pe teritoriul lor. De remarcat că mai toate unguroaicele au în costum culorile ţării lor…

(Continuarea acestui mai mult decât interesant jurnal de front şi de viaţă poate fi urmărită, pentru cine are posibilitatea, în romanul-document *Zodia capului de mort*, de Dan Gîju, apărut la Editura *Phobos*, Bucureşti, 2004, n. red.)

Trădare sau misiune îndeplinită cu brio?

de **Zalmo de Gikos**

Recentul roman al scriitorului **Paul Carpen**, *Spionul pierdut*, Societatea Scriitorilor Militari, Bucureşti, 2010, 220 pag., prefaţat de **Petru Neghiu**, se încadrează perfect la această rubrică deşi, până acum, am semnalat mai mult cărţi străine netraduse la noi, încă. Cu atât mai mult însă profităm acum de situaţie ca să lărgim aria de cuprindere, războiul din umbră fiind, iată, încă un motiv de a capta atenţia cititorilor noştri, puţini dar bine documentaţi în probleme nu neapărat de cultură generală cât de siguranţă naţională. Şi este cazul să mărturisesc faptul că **Paul Carpen** readuce în prim-plan şi de această dată, de o manieră nu atât învăluitoare cât provocatoare, complexa problematică a protejării intereselor ţării dintr-o perspectivă deloc accesibilă omului de rând, fie el chiar şi militar de profesie, interşarjând câteva cazuri derulate la intervale de zeci de ani, dar a căror undă de şoc se poate resimţi nu numai azi, ci decenii, poate, de acum încolo. În prim-plan cu locotenentul Sandu, ofiţer de contrainformaţii militare întâlnit uşor deghizat şi în alte romane ale lui **Carpen**, de unde se poate deduce că ar putea fi vorba fie şi în proporţie de 25 de procente de un alterego, deşi autorul ne aruncă în ceaţă cu fiece filă, acţiunea alimentată de evenimentele petrecute la finele anilor '70 ai secolului abia încheiat, glisează pe trăsăturile de caracter ale unor personaje puse în opoziţie clasică într-o astfel de carte, în speţă trădătorii de ţară şi patrioţii. Romanul este complex şi spaţiul nu-mi permite o abordare pe toate planurile, ca dovadă însă că am intrat în joc mă voi axa pe comentarea *cazului Tomek*, adjunct al şefului Serviciului de informaţii externe al României, generalul care „s-a predat, cu arme şi bagaje, americanilor" (pag. 83), producând la nivelul ţării din vremea respectivă, dar şi în Europa, un cutremur cu mult mai distrugător decât acela din martie 1977. Evident, autorul are mare dreptate, inclusiv motive ca să trateze cazul în această manieră, cu atât mai mult cu cât cunoaşte multe amănunte din bucătăria SIE, şi simt nevoia să spun că eu însumi am avut aceiaşi atitudine până mai ieri. Mai concret că generalul **Ion Mihai Pacepa**, căci despre el este vorba, a fost un trădător odios (asta în cazul în care trădătorii mai pot fi şi altfel decât... odioşi) care a făcut mult rău nu lui Ceauşescu, aşa cum se chinuie el şi propaganda americano-rusă ca să demonstreze, ci României. Apărat de mijloacele specifice romancierului, **Carpen** jonglează în cartea sa cu multă delicateţe şi uneori mai degrabă sugerează decât forţează, ceea ce nu este decât o artă care face cartea şi mai interesantă, cu atât mai mult cu cât firele încâlcite ale naraţiunii duc spre cele mai mari servicii de spionaj ale lumii şi în primul rând către cel al Rusiei (sau, mă rog, al fostei URSS), lăsând cititorii să tragă concluziile corespunzătoare. Or, având şi alte cărţi la îndemână, cititorul care sunt îmi permit să spun că de astă dată scriitorul **Paul Carpen** – şi toţi ceilalţi adepţi ai teoriei susţinute de Domnia Sa, anume că Pacepa a fost şi trebuie să rămână un trădător – este oarecum pe o pistă nu greşită cât falsă. Sigur, nu sunt un specialist şi nu dau verdicte, doar comentez, fapt pentru care, pentru a-mi demonstra „teoria", este cazul să vă supun atenţiei câteva date biografice, în măsura în care nu sunt prefabricate, ale „celebrului" *trădător*. Prin urmare, **Ion Mihai Pacepa** s-a născut în 28 octombrie 1928 în Bucureşti, din mamă

româncă şi un imigrant slovac-evreu (după unii polonez), dar care, de fapt, se afla în misiune de luptă, fiind trimis în România, ca agent de informaţii, de către Serviciul de Spionaj cehoslovac, imediat după Primul Război Mondial. Stabilit la Alba Iulia sub acoperirea de proprietar al unui atelier de tinichigerie, acesta ajunsese, deja, în ajunul celui de Al Doilea Război Mondial, la funcţia de rezident, dar există informaţii că juca dublu, fiind şi în solda Siguranţei române. Licenţiat al Facultăţii de Chimie Industrială când deja era cadru în Direcţia de Contrainformaţii Economice a Securităţii, duplicitar, intrigant, lipsit de scrupule şi mare maestru în arta corupţiei, linguşitor şi obedient, fiului său, **Mihai Pacepa**, nu i-a fost greu să promoveze ierarhic într-o structură formată în mare parte din foşti muncitori, cu bruma de studii completate la seral sau la fără frecvenţă. Concret, intrase în serviciile secrete încă din 1946, prima lui misiune fiind aceea de a se infiltra în munţi, unde acţionau luptătorii anticomunişti, în vederea neutralizării acestora. Va fi propulsat la vârful serviciilor secrete româneşti de **Patilineţ**, după manevrele de compromitere în scopul înlocuirii a generalului **Sergiu Nicolau** (şeful Direcţiei Informaţii din MStM), de către Securitate în tandem cu consilierii sovietici (finele anilor '50, vezi **Titu Simon**, *Din culisele serviciilor secrete româneşti. Pacepa quo vadis*, Ed. *Odeon*, Bucureşti, 1992). În 1956, era deja mare „profesionist" în domeniu, ajungând să conducă, până în 1960 (deci la vârsta de 32 de ani!), serviciul secret român din R. F. Germania. Este perioada racolării de către CIA, se presupune, deşi legături cu agenţii americani se pare că avea încă din 1945-1947, când activase ca membru al YMKA (organizaţie a tinerilor creştini americani care, după 23 august 1944, reactivase filiala din România). În 22 iulie 1978, pe când era secundul generalului **Nicolae Doicaru** (cel lichidat, se presupune, la o… vânătoare, după 1989), şeful Departamentului de Informaţii Externe, „un colos întins pe întreaga planetă" (vezi **N. Cosma**, *Cum a fost posibil? Cârtiţa Pacepa*, Ed. *Paco*), simţind că laţul contraspionajului românesc i se strânge tot mai mult în jurul gâtului, se refugiază la „stăpânii americani", via R. F. Germania, fapta lui zdruncinând din temelii eşafodajul statului român. O dată ajuns la adăpost, peste ocean, după o perioadă de graţie de câţiva ani, **Pacepa** se transformă din militar, specializat în domeniul informaţiilor militare (sau şi cu finalitate militară), în ziarist şi scriitor, „maestru" în domeniul formării (mai exact manipulării) opiniei publice, publicând în presa americană „mărturisiri menite a-i întări aura de luptător anticomunist şi anticeauşist", ceea ce ne duce cu gândul că „opera" lui este în mare parte supervizată de CIA, chiar fabricată de specialiştii americani în materie, el doar furnizând materia brută şi punându-şi semnătura. Evident, contra cost. Cartea sa de căpătâi, *Red orizonts*, Orizonturi roşii, apărută la şase ani de la "dezertare", a fost un fenomen tipic, recuperând genul publicistic interbelic atât de promovat de presa evreiască şi repus în drepturi depline în zilele noastre, cu accent pe subiectele de scandal şi bârfă politică, asortat cu sex, sânge şi, de regulă, finalizat cu moarte, reţetă de indiscutabil succes la publicul de inteligenţă submedie, naiv şi lipsit de cultură, destul de bine reprezentat, încă, în România. Inclusiv după 1989, prin intermediul unor catapulte media gen cotidianul *Ziua*, mai târziu promovat şi la anumite posturi TV, a bombardat constant opinia publică din patria trădată (trădată din perspectiva noastră, nu şi a lui, care nu şi-a făcut decât datoria de mercenar, şi încă una la calificativ excelent!) cu tot felul de informaţii care de care mai incitante, multe chiar credibile. Evident, scopul fiind acela de menţinere a stării de dezbinare, de suspicionare, de neîncredere a unui segment de populaţie bine identificat. Mai nou, se susţine teoria conform căreia a acţionat la ordinul ruşilor, fiind agent KGB cu acte în regulă. Prin urmare, din punctul meu de vedere, Pacepa nu este un trădător, ci un mercenar, un bun profesionist în meseria lui de agent de informaţii. Din nefericire pentru noi, profitând de slăbiciunile contraspionajului nostru, şi-a demonstrat talentul în detrimentul României, de aceia trebuie tratat ca un inamic. Unul dintre cei mai periculoşi.

Aşadar, cartea lui **Paul Carpen**, dincolo de radiografierea unei epoci devenită deja istorie, de creionarea cu har şi imaginaţie a unor personaje tipice vremurilor de odinioară, între care ofiţerul-politruc Geacă (pe acesta eu unul nu aveam cum să-l identific în teren!) incită cu atât mai mult şi ne dă de gândit. Oare, când şi la ce nivel se vor mai relua evenimentele tratate aici?

Osiile

Părinţilor mei

de **Nicolae Diaconu**

Era după război, prin anii '46-'47, când asupra ţării se abătuse o secetă cumplită. Ce-i drept, Câmpia Teleormanului a fost mai roditoare, dar sus, la Moldova, a fost jale mare. Locuitorii satelor încă nu-şi reveniseră de pe urma războiului ce abia se încheiase şi iată că erau din nou loviţi, de data aceasta însă de o putere nevăzută. Majoritatea ţăranilor, dar şi orăşenii, vrednici de felul lor, meseriaşi pricepuţi, au căutat să-şi salveze familiile pornind în pribegie prin toată ţara, „trenurile foamei" începând dintr-o dată să curgă spre Muntenia, Oltenia, Ardeal, ca mai deunăzi „trenurile Caritasului!", celebra dacă nu cumva uitata afacere a lui Ion Stoica, de la Cluj. Aşa au sosit în comuna noastră, ca şi prin celelalte, din împrejurimi, moldovenii, oameni buni la toate, în special argaţi. Se mulţumeau cu o simbrie modestă, bucuroşi că puteau să trimită bani şi produse celor de acasă, iar ei aveau asigurat adăpost şi mâncare, urmând să revină la familiile lor când se termina seceta. Erau oameni de nădejde, se pricepeau la toate treburile gospodăreşti, inclusiv la arat, semănat, prăşit, secerat...

Unul dintre aceştia, pe nume Spiru, a ajuns la gospodăria lui Mitru, sătean de frunte din Doage, cum i se spunea, mai practic, localităţii Dobroteşti, explicaţia ţinând însă de numărul mare de dogari de aici, deşi ocupaţia de bază a dogenilor era creşterea oilor şi, desigur, negoţul produselor de pe urma creşterii acestora, ceea ce se reflecta într-o bunăstare evidentă, rangul comunei fiind unul dintre cele mai însemnate în judeţ. Plus că dogenii erau şi foarte uniţi, ştiind să-şi apere interesele, lucru ieşit în evidenţă îndeosebi în momentul debutului „transformării socialiste a agriculturii", când nu a vrut să se înscrie niciunul. Când autorităţile au revenit pentru semnarea adeziunilor, de astă dată cu forţa, sătenii s-au organizat pe trei eşaloane, luând poziţie, ca la armată, în faţa organelor de lămurire, cu copiii în prima linie, apoi femeile, cu traistele de la semănat pline cu pietre, şi ultimii – bărbaţii. Când evenimentele au degenerat, a pornit spre „lămuritori" o teribilă ploaie de pietre, avalanşă în toată regula care, dincolo de faptul că momentan i-a pus pe fugă, a făcut mai apoi, vreme de trei săptămâni, ca lucrurile să nu ia amploare, Dobroteştii să fie sub controlul armatei, comuna fiind încercuită de soldaţi.

I-au lăsat în pace, până la urmă, cu timpul găsindu-se metode „paşnice" pentru a-i determina să urmeze „calea luminoasă spre socializarea agriculturii", dar mulţi şi-au luat turmele de oi şi au plecat în lume.

Ei, bine, aici, în Doage, avea Mitru o mândreţe de gospodărie bine aranjată, la care munciseră din greu două generaţii, el urmând să ducă mai departe bunăstarea familiei. Avea, totodată, şi trei copii. Dar fala lui era o căruţă bine legată de cel mai priceput fierar al satului, la care s-a lucrat aproape o iarnă. A cerut meseriaşului să-i monteze la osii talere, ca să se audă de la distanţă când Mitru pleaca sau venea de acasă, acestea fiind meşterite din patru căşti de oţel nemţeşti, care aveau oţelul cel mai bun. Totodată, l-a rugat pe fierar ca să-i monteze la roţi şi nişte gulere, ca atunci când se învârte, roata să lovească în aşa fel talerele, încât să scoată un sunet unic, inimitabil, dar şi plăcut auzului.

Asemeni unui acordor de instrumente muzicale, fierarul a reuşit să-i dea glas căruţei, care, la rândul ei, de acum, precum smeul din poveşti, care îşi anunţa sosirea prin aruncarea buzduganului, Mitru se făcea auzit în sat după păcănitul roţilor. Sigur că la aşa căruţă avea şi doi cai negri în păr cu steluţă albă în frunte, hamuri de piele împodobite cu alămuri strălucitoare, căpestre cu zurgălăi şi hăţurile cele mai bune. Aşa atelaj nu mai avea nimeni în comună. şi lui Spiru îi plăceau caii, avea şi el acasă, deşi nu chiar aşa de frumoşi, aşa că erau nedespărţiţi, făceau transporturi la diferite târguri din zonă, cumpărând şi vânzând tot felul mărfuri. Aşa se face că într-o bună zi, după un astfel de transport la Roşiorii de Vede – sau la Ruşi, cum i se mai spunea pe atunci –, tot învârtindu-se ca să vândă marfa, apoi să cumpere o serie întreagă de materiale şi cele necesare pentru casă, i-a prins înserarea. Dar nu au înoptat în Roşiori, la cunoscuţi, ca odinioară, ci, având cai buni şi odihniţi, de astă dată s-au hotărât să pornească spre Dobroteşti, cale de nici două ceasuri, socotind că vor ajuunge acasă tocmai când soţia va răsturna mămăliga pe masă. Au verificat ei încărcătura, adică Mitu şi cu argatul său, Spiru, au strâns hamurile, au băgar zăbalele în gura cailor, au fixat hăţurile bine, s-au urcat pe capra căruţei, au dat bice cailor şi au pornit la drum. şoselele erau bine întreţiunute, drumul lor era pietruit, pe atunci existând un cantonier care se ocupa de şosea, ţinea legătura cu primăria şi-i scotea pe săteni la corvoadă în folosul obştei, aducând piatra necesară de la Vede, cu căruţele. Din vremuri demult uitate – bătrânii satului s-au dus şi documentele nu mai există! –, ştiu că la noi, în Dideşti, a existat chiar locuinţa unui cantonier, numită canton, situată la circa 800 de metri de la răscrucea drumulrilor ce duc spre Drăcşenei-Piteşti-Roşiori şi plasat pe vreo 50 de ari. Copil fiind, m-am jucat de-a v-aţi ascunselea nu o dată, cu ceilalţi copii, printre resturile de ziduri ce mai rămăseseră, şi reţin că acea casă avea temelie înaltă; se mai păstrau scările, care nu au putut fi distruse de vreme şi de oameni, şi încă se vedeau urmele unor anexe gospodăreşti, de jur-împrejurul acestora încă vreo câţiva pomi: corcoduşi, duzi şi tecari, în ramurile celor din urmă atârnând fructe în formă de teci cu un gust dulce acrişor, unele, iar altele de culoare galbenă, cu gust de banane.

Cantonul avea şi un loc de popas, asemenea parcărilor din zilele noastre, şi o fântână destul de adâncă a cărei instalaţie de scos apă era formată dintr-un ax ce se fixa pe doi suporţi de susţinere pe lagăre, cu tambur octogonal pe mijloc şi două ciuturi de lemn, destul de grele pentru a asigura scufundarea în fântână prin alternanţă. La un capăt, axul avea fixată o volantă destul de grea, care-i imprima inerţie când era acţionat de la celălalt capăt de o manivelă

obişnuită. Fântâna aceasta asigura inclusiv apa necesară călătorilor, a convoaielor de căruţe ce parcurgeau distanţele Piteşti-Roşiori şi aşa mai departe, din vremuri imemoriale, cred. şi dacă la ora de faţă, din clădirea cantonului nu a mai rămas nimic, până în colectivizare încă se mai se putea zări chiar şi tubul de la suprafaţă al fântânii şi cei trei duzi bătrâni răsăriţi de jur-împrejurul locului de popas. Din renumiţii tecari cu ghimpii asemeni cuielor de darac, în care ne aruncam ciomegele, doborând... bananele, nu a mai rămas niciunul; au fost scoşi cu ocazia colectivizării întrucât încurcau la aratul şi semănatul culturilor. În schimb, se păstrase instalaţia de scos apă, fântâna fiind folosită ani buni, chiar şi în era cooperativizării, până când apa a devenit sălcie, apoi a secat cu totul, într-un final, un ţăran din din cătunul Nătărăi demontând-o ca s-o transfere la el, acasă... Până la urmă, pe măsură ce fântânile cu cumpănă, care deveniseră un real obstacol cu ocazia electrificării comunei, aveau să dispară, acea instalaţie cu tambur a fost montată la răscrucea drumului ce ducea spre sediul C.A.P.-ului, unde în 1908, bunicii mei şi ai lui Ilie Cimpoieru, împreună cu ceilalţi vecini, săpaseră o fântână funcţionabilă şi azi, decenii la rând dotată cu cumpănă şi jgheab de adăpat vitele, al cărei izvor este la fel de rece şi limpede ca acum un veac şi mai bine. O fântână de patrimoniu, aş spune... Dar, să-i urmărim pe călătorii noştri.

Dideşti, Teleorman. Casă părăsită

Dând bice cailor, ca să ajungă mai repede acasă, alde Mitru şi Spiru au tăiat drumul prin Bălţaţi, au trecut Vedea prin vadul de lângă vechiul pod – dispărut şi acesta de mult –, au urcat prin cătunul Cioc şi au ieşit din Cucuieţi ţinând direct spre Doage. Apoi au trecut peste tubul de scurgere de la Braniştea, acolo unde, terminându-se pădurea, se considerau ca şi ajunşi acasă. Acum tocmai urcau dealul, trecând de internsecţia cu drumul ce se lasă spre Dideşti şi apropiindu-se de canton. Întrucât caii merseseră mai mult în galop şi, fireşte, dădeau ceva semne de oboseală, i-au lăsat la pas, ei doi privind cerul, probabil, pe bolta căruia începuseră să licăre primele stele. Era o noapte liniştită, poate prea liniştită, doar păcănitul roţilor de la căruţa dogeanului tulburându-i adâncurile... Căruţa care tocmai va fi ajuns în dreptul fostului canton când, din spatele fântânii, numai ce se desprind două umbre şi, pe fundalul acustic al roţilor legate în fier se reped cu iuţeală de felină la căpestrele cailor, îi prind strâns, atât de strâns şi de priceput încât bidiviii încremenesc pe loc, le taie repede hăţurile şi, în vreme ce-i ţin mai departe în loc, la fel de rapid, alte două umbre, înarmate cu ciomege groase, de ulm, desprinzându-se din ceaţa nopţii se reped ca fulgerul în capetele celor doi. Luaţi prin surprindere, fără niciun mijloc de apărare la îndemână, au parat mai mult instinctiv, dar buimăciţi de puterea şi numărul loviturilor încasate nu au mai reuşit să apuce furcile din loitre, ca să riposteze, în scurtă vreme lăsându-se doborâţi la pământ. O dată cei doi călători neutralizaţi fără ca măcar să scoată vreun cuvânt, umbrele i-au buzunărit grăbit, i-au luat chimirul lui Mitru şi, mai trântindu-le câteva ciomege în cap, i-au aruncat în fântână. După care şi-au împărţit frăţeşte, pe îndelete, întreaga pradă. Unul a luat caii, altul căruţa, iar ceilalţi materialele, chimirul cu toţi bănuţii din el. După care s-au făcut una cu noaptea. În vreme ce acasă, în Doage, nevasta lui Mitru răsturna mămăliga pe masă şi alături, pe un platou, aşeza un pui fript, acoperindul cu un ştergar, ca şi mămăliga, să nu se răcească. Nu s-a atins de nimic, imaginându-şi că omul ei trebuie să apară din clipă în clipă. Dar cum clipele aveau să se facă ore şi copiii, care adăstau pe la poartă, în aşteptarea jucăriilor promise, vor fi doborâţi de somn, femeia îi va trimite la culcare, spunându-le că tatăl lor, probabil, s-o fi oprit pe la vreun prieten şi că musai, în cazul acesta, abia în ziua următoare va mai ajunge acasă...

A trecut însă şi ziua următoare, apoia a doua, a treia, şi cum de nicăieri nu a primit niciun semn, femeia lui Mitru a intrat la griji. „Precis li s-a întâmplat ceva!” Atunci, abia, a sărit tot neamul, prietenii, vecinii, câţiva au luat drumul Roşiorilor, să se intereseze ce şi cum, au vorbit cu negustorii, cu cârciumarii, cu oricine îi cunoscuse şi îşi aducea aminte vreun detaliu cât de neînsemnat, însă concluzia era una şi bună, Mitru şi ajutorul său, Spiru, au făcut cumpărăturile şi au plecat spre casă, bine mersi, ca de obicei. Doi bărbaţi din cătunul Cioc, atât, au confirmat că i-au văzut către seară, târziu, când ieşeau din comuna Cucuieţi, atât, cu caii la trap, după care filmul parcă fusese tăiat de o mână nevăzută. Dezamăgiţi, căutătorii au făcut cale întoarsă, întrebând, totuşi, din casă în casă, până la Doage, doar-doar vor mai prinde vreo urmă. În lipsă de orice speranţă, o dată ajunşi acasă, au anunţat oamenii legii, aceştia, la rândul lor, demarând propriile cercetări. Deja, de acum nu se mai punea problema găsirii lor în viaţă, era din ce în ce mai clar că li s-a întâmplat ceva rău, altminteri ar fi venit acsă măcar caii, singuri... Numai că nici oamenii legii nu aveau să afle mai mult decât se ştia deja, ceea ce i-a pus pe gânduri pe şefii de la Roşiori care, disperaţi că bat pasul pe loc, au trimis la Doage, ca să iniţieze cercetările din punctul zero, pe doi dintre cei mai buni jandarmi. Aceştia, la rândul lor, după ce au cules primele informaţii de la familia dispăruţilor, în chiar ziua demarării anchetei lor, refăcând drumul în sens invers, către Roşiori, au ajuns la un moment dat şi în dreptul cantonului părăsit unde, relativ obosiţi, s-au aşezat la umbra duzilor, ca să se mai răcorească. Şi cum stăteau ei aşa, adânciţi în gânduri, zărind fântâna, ca loviţi de acelaşi gând, întorc privrea unul către altul.

– Dacă au dispărut de la Cucueţi până la Dobroteşti, mare mirare ca oamenii noştri să nu fie chiar aici!, a comentat cel mai în vârstă dintre ei. Hai să aruncăm o privire...

Numai că, în fântână, întuneric beznă. Ar fi avut nevoie de o lanternă, sau măcar de o oglindă, însă de unde să ia? I-a salvat din încurcătură un cetăţean care, pedalând voiniceşte, pe o bicicletă – destul de rare biciclete pe atunci! – s-a apropiat chiar atunci, bag seama era navetist pe la Roşiori, şi, cum îl cunoştea pe unul din cei doi jandarmi în civil, s-a oprit să mai schimbe o vorbă. Cum de ghidonul bicicletei omul avea încătărămată o servietă de piele, acelaşi jandarm mai vârstnic a cărui idee fusese să cerceteze fântâna i s-a adresat întrebător:

– Ne-ar trebui o lanternă... N-ai la tine, cumva, aşa ceva?

– Chiar ieri am cumpărat o baterie nouă, a confirmat biciclistul, că mă prinde noaptea pe drum, câteodată, şi deh, e rău pe-ntuneric...

Şi spunând acestea, a scos din servietă o *Dura Focus* rămasă de pe vremea nemţilor, cu o lupă imensă, capabilă să focalizeze o rază de lumină cu bătaie până la 100 de metri. Depăşită acum, în zilele noaste, pe atunci, această lanternă, ca şi o alta, marca *Daiman Focus*, era visul oricărui copil. Ei, şi cu lanterna aceea, despicând beznă fântânii, jandarmii au zărit acolo, în adâncuri, ceva ce semăna foarte clar cu două trupuri de om. Două-trei secunde, atât le fuseseră necesare celor doi ca să se dumirească, dar pe faţa lor nu a zvâcnit nici o cută, nimic. Au stins lanterna, au înapoiat-o biciclistului şi, fără să scoată vreo vorbă care să dea de bănuit, au pornit toţi trei mai departe, către Roşiori. Ca să revină în cel mai scurt timp cu o întreagă echipă criminalistică, inclusiv cu nişte fântânari de meserie. Eram copil atunci, păşteam vaca pe zoana şoselei, cu mai mulţi alţii ca mine, când i-am văzut pe fântânari coborând cu ajutorul lanţurilor înfăşurate pe tambur şi scoţându-i de acolo, din bezna adâncului, pe cei dispăruţi. Ne-am apropiat să înţelegem mai bine ce se petrece şi, de parcă vestea fusese purtată de vânt, o dată cu noi a început să se bulucească acolo mulţime de oameni, cu toţii curioşi să vadă cu ochii lor şi să povestească. S-a vorbit mulţi ani, apoi, despre crima de la cantonul părăsit, şi chiar se instalase o frică printre săteni; toţi ocoleau, mai ales noaptea, acel canton blestemat. Conduşi pe ultimul drum de tot satul, sărmanii Mitru şi Spiru îşi odihnesc oasele în cimitirul satului. şi dacă Spiru era oarecum departe de ai săi, între străini, pe Mitru l-a plâns întreg satul, părinţii lui mai ales, că le era unicul fiu, dar Dumnezeu le-a dat zile ca să se întărească, să-şi poată creşte nepoţii, mai apoi, ajutându-i să ducă tradiţia şi amintirea tatălui lor pe mai departe. Cât despre făptaşii acelei duble crime de la cantonul părăsit nu s-a mai auzit nimic, parcă-i înghiţise pământul.

Să fi trecu zece ani de atunci, când, într-o bună dimineaţă, la cel mai renumit fierar din Doage, un sătean aduce la legat şi încălţat o căruţă. Demontând-o pe îndelete, fierarul îşi dădu seama imediat că acea căruţă, acum aproape de nerecunoscut, fusese, totuşi, „opera" lui. Îşi recunoascuse în primul rând stilul, modelele aplicate, ce-i drept nu prea ieşite din comun per ansamblu, dar era clar opera lui, însă ceea ce-l frământa cu adevărat era faptul că nu şi-l amintea deloc pe stăpânul actual al căruţei, mai exact nu ştia să-i fi lucrat ceva, cândva, l-ar fi reţinut de la bătăile cu barosul, de la tocmeala lucrării, de la un detaliu minor, poate, dar... În fine, îndepărtând acele gânduri, fierarul a stabilit un preţ pentru ceea ce avea acum de făcut şi, fără alte introduceri, cum nu mai avea altceva comandat, se apucă, cu nădejde, de lucru. Demontează loitrele, şuşleţul din faţă, pe cel din spate, cele patru leoci care susţin loitrele, scoate inima şi, rupând căruţa în două, se pomeni că-l întreabă pe proprietar:

– De când ai căruţa asta?

– Apăi, o am cam demult, veni, prompt, răspunsul.

– Frumoasă căruţă!, exclamă fierarul, cercetând-o ca un cunoscător. Cine ţi-a legat-o?

– E-hei, nu este de pe aci, de la noi... În orice caz, un fierar bun, mi l-a recomandat cineva, într-o comună vecină, dar nu mai trăieşte, săracul!...

La fierar, ca la cârciumă – buticul din zilele noastre –, se adunau mulţi oameni, care cu treburi importante, de sezon, care pentru mici reparaţii, pentru tocmirea unei lucrări, pentru potcovit calul, pentru câţiva cărbuni împrumut, alţii în trecere, unul ca să ceară un foc din vatră pentru ţigară, să mai schimbe două-trei vorbe, ce mai, scena este surprinsă cât se poate de plastic în romanul *Moromeţii*, aşa că nu mai insist. Cert este că unul din acei gură-cască tot îl urmărea pe fierar din chiar clipa când începuse să demonteze căruţa şi, mai îndrăzneţ, dar şi curios din fire, de cum o văzu făcută bucăţi, se apropie, cercetă atent osia din spate, care se răsucise pe roţi, proptită în furca de legătură, după care, părând că deslueşte ceva acolo, citeşte cu glas tare: „Mitru 1940".

– Măi, Floreo, se întoarse apoi pe călcâie către fierar, tu ştii a cui a fost căruţa asta? Şi, fără a aştepta răspunsul, completă tot el: A lui Mitru, bă!

– Ălă care a fost găsit mort, împreună cu Spiru Moldoveanul, în fântâna de la cantonul Dideşti?

– Exact aşa! Uite, aici, pe osie, scrie cât se poate de clar: „Mitru 1940"!

Abia atunci fierarul păru că vine de acasă şi, lovindu-se cu palma peste frunte, exclamă:

– Îmi amintesc, cum nu, bătea la baros cu mine când am păsuit, cu planatorul rotund, capetele osiilor, ca să fie fixe pe bucelele din căpăţâna roţilor... Atunci i-a venit ideea şi m-a rugat să-i bat cu dalta numele şi anul pe partea de jos a osiilor, ca să o poată găsi mai lesne, mi-a zis, dacă îi va fi furată cumva... Ia să vedem şi osia din faţă!

– Mda, acelaşi scris... A lui a fost!

Vestea se răspândi în toată fierăria:

– Asta a fost căruţa sărmanului Mitru!

Afirmaţia fierarului a sunat ca un verdict. În clipa imediat următoare, ochi de jar s-au îndreptat către clientul de ocazie pe care destinul îl dusese chiar acolo, în locul în care cu ani în urmă căruţa lui de furat prinsese primele forme, şi reproşurile într-o primă fază, mai apoi întrebările au început să curgă în avalanşă, ca într-un tribunal ad-hoc al Inchiziţiei:

– I-ai luat viaţa lui Mitru, nenorocitule, l-ai aruncat în fântână pe el şi pe Spiru Moldoveanul, ca să nu afle de ei niciodată... De ce, nenorocitule? De ce i-ai luat şi viaţa? Şi cum ai putut să te mai urci în căruţă, să te foloseşte de ea atâţia ani? Ce fel de om eşti tu? Credeai că ai să scapi cu omor de om fără să se afle? Adevărul nu moare niciodată, nu ştiai? Şi mort, sufletul lui Mitru te-a urmărit mereu... A fost alături de tine şi-n somn, gata să te pedepsească... Acum, gata, vei da socoteală!

Au anunţat jandarmii, aceiaşi care-i căutaseră cu ani în urmă pe cei doi dispăruţi, şi care încă nu clasaseră dosarul.

Criminalii de la canton, toţi patru, au primit pedeapsa cu moartea.

Târgu-Jiu, 22 decembrie 2009

Din istoria unor trupe de elită

Memoriul colonelului Baştan

de colonel dr. Mircea Tănase

În aprilie 1962, colonelul **Grigore Baştan** (foto, 1922-1983), comandantul batalionului de paraşutişti, întors de la concursul de paraşutism militar desfăşurat la Brno, Cehoslovacia, unde echipa României – lipsită de condiţii de antrenament, armament şi tehnică minim corespunzătoare, – nu a reuşit să se claseze pe un loc fruntaş, înainta comandantului Armatei a II-a, Marelui Stat Major şi Direcţiei Informaţii un memoriu prin care solicita efectuarea unor transformări structurale a trupelor de paraşutişti, în vederea aducerii acestei arme la nivelul la care se ajunsese în ţări precum Uniunea Sovietică şi Cehoslovacia. *Consider că nu este în viaţa unui comunist şi ofiţer o încercare mai puternică a sentimentului patriotic şi în acelaşi timp manifestarea tot atât de puternică a mâhnirii sufleteşti, când constaţi că patria şi armata are (*sic!) *posibilităţi mari, iar în practică s-a făcut foarte puţin pentru a trimite un lot sportiv să se afirme pe plan internaţional* [1], spunea el, dorind să atragă atenţia conducerii superioare despre necesitatea investirii serioase în trupele de paraşutişti, deoarece, *din discuţiile purtate am tras concluzia că suntem la coadă din armatele lagărului socialist sub raportul organizării, dotării şi pregătirii trupelor de paraşutişti, fapt ce confirmă şi rezultatele la concursul la care am participat*[2]. În acest sens, propunea *reorganizarea de urgenţă, chiar în toamna acestui an* (1962, n. n.), *a trupelor de paraşutişti, a Forţelor noastre Armate, măcar la nivelul armatei cehoslovace şi poloneze, dacă la nivelul sovieticilor nu este posibil, deşi eu cred că se poate*[3]. Astfel, arăta că trebuie început cu organizarea unei structuri în Direcţia Pregătirii de Luptă a Ministerului Forţelor Armate, care să subordoneze direct trupele de paraşutişti, subordonarea la diferite comandamente şi regiuni militare fiind greoaie. Cât priveşte structurile de paraşutişti care ar fi trebuit înfiinţate, Baştan propunea organizarea unei brigăzi desantparaşutare pe cinci batalioane independente, din care trei pentru acţiuni clasice, un batalion şcoală şi un batalion la dispoziţia Direcţiei Informaţii. De asemenea, propunea organizarea, pe lângă brigadă, a unui detaşament de paraşutism militar, care să se pregătească continuu pentru participarea la concursuri militare internaţionale. Dotarea cu tehnică, armament şi avioane propunea să fie făcută după modelul cehoslovac sau sovietic. În încheierea raportului său, comandantul unităţii arăta că, dacă nu se va ţine seama de cele raportate şi propuse în raport, *vom risca să rămânem în coadă, privind trupele de paraşutişti în Forţele noastre Armate, în situaţii mult*

mai grele, mai importante şi mai complicate decât concursul militar sportiv la care am participat, în care situaţii ne vom simţi, noi ce suntem paraşutişti, foarte greu şi cred că tot atât de greu se vor simţi şi acei care ne vor întrebuinţa [4].

Visul colonelului Baştan avea să se împlinească mult mai târziu, până atunci însă unitatea şi-a continuat drumul ascendent, poate nu atât de spectaculos, dar cu certitudine destul de bine ancorat în conştiinţa contemporanilor şi în realităţile vremii. În 1980, ***Regimentului de Paraşutişti de la Buzău*** i s-au adăugat alte ***trei regimente de paraşutişti*** (la Caracal, Câmpia Turzii şi Boteni), destinate materializării manevrei pe verticală în operaţiile celor patru armate de arme întrunite existente la vremea respectivă în Armata Română. Pentru coordonarea pregătirii acestora, în acelaşi an, a fost înfiinţată ***Secţia Paraşutişti*** din cadrul ***Comandamentului Aviaţiei Militare***, iar, în 1986, la Buzău, în cadrul Regimentului 60 Paraşutişti, a luat fiinţă ***Cursul de Pregătire şi Perfecţionare Cadre Paraşutişti***. În noiembrie 1990, trupele de paraşutişti au cunoscut o transformare spectaculoasă, prin înfiinţarea ***Comandamentului Trupelor de Paraşutişti,*** în compunerea căruia intrau ***trei brigăzi de paraşutişti*** (Câmpia Turzii, Clinceni şi Bacău) şi un ***Centru de Instrucţie a Paraşutiştilor*** (Buzău**)**. Acestuia din urmă i s-a conferit denumirea onorifică *General-maior Grigore Baştan,* menţinută şi azi în titulatura acestei instituţii de învăţământ a trupelor de paraşutişti, devenită, în 1997, ***Şcoala de Aplicaţie pentru Paraşutişti*** şi transformată, în 2005 în ***Şcoala de Aplicaţie a Forţelor pentru Operaţii Speciale***, iar, în 2008, în ***Centrul de Instruire pentru Forţe Speciale.*** Un gest firesc, de cinstire a memoriei celui care s-a preocupat de dezvoltarea şi modernizarea continuă a trupelor de paraşutişti, implicit, a învăţământului militar destinat acestora.

Un vis împlinit, pentru care generalul Baştan s-ar fi simţit mândru, dar care, din păcate, a durat destul de puţin, pentru că o nouă realitate, dictată de imperativul alinierii la standardele alianţei euroatlantice, a impus transformarea şi, implicit, reducerea efectivelor Armatei Române. Iar trupele de paraşutişti nu au fost nici ele scutite de acest proces dureros al reducerii, ca o necesară condiţie a înscrierii lor pe traiectoria modernităţii.

Republica Populară Română
MINISTERUL FORŢELOR ARMATE
Batalionul 36 Desant Paraşutare
Nr.…
din…
Oraşul Buzău

COMANDANTULUI ARMATEI A 2-A- PERSONAL

Urmare la raportul nr. 1034 din 16. 09. 1962 şi în urma aplicaţiei din regiunea Dobrogea la care am participat, raportez următoarele:

Din concluziile Mareşalului Grecico, comandantul Suprem al Armatelor Unite ale Tratatului de la Varşovia, s-au desprins evident şi probleme care privesc desantul aerian paraşutat, probleme care impun măsuri noi.

Principala măsură pe care o propun a se lua, este reorganizarea desantului aerian paraşutat din Forţele noastre Aeriene, la nivelul corespunzător unei forţe capabile să îndeplinească misiuni importante în orice condiţii de timp şi teren (în special teren muntos). Practica a arătat în această aplicaţie, iar Mareşalul Grecico a confirmat, că trupele de paraşutişti pot duce acţiuni de luptă active în adâncimea operativă, timp destul de îndelungat, trei-patru zile.

Cu actuala organizare la pace şi război, noi nu putem constitui o forţă de desant aerian la nivelul scopului pe care trebuie să-l îndeplinească Forţele noastre Armate într-un eventual conflict armat.

O altă măsură urgentă constă în dotarea trupelor noastre de desant aerian paraşutat cu tehnică de luptă corespunzătoare ca: avioane, armament, maşini de luptă, tehnică de transmisiuni, tehnică de lansare etc., aşa cum am văzut la Regimentul de paraşutişti sovietic. O bună parte din această tehnică se găseşte, sau se poate fabrica în ţară, iar o parte şi în special avioanele A.N.-12, A.N.-10 A şi autotunurile speciale pentru paraşutişti, trebuie importate din U.R.S.S.

În vederea rezolvării problemelor ce se impun prin măsurile propuse, rog a se interveni de urgenţă pentru instituirea unei comisii care împreună cu mine să întocmim un proiect la profilul pe care-l va întocmi Ministrul Forţelor Armate.

În vederea introducerii de probleme noi în procesul pregătirii de luptă al trupelor de desant aerian şi mai ales în urma precizării făcute de Mareşalul Grecico la bilanţul aplicaţiei de a se înlătura din practica trupelor de paraşutişti, precum şi din teorie acţiunile pasive, generalul locotenent paraşutist Marghelov în discuţiile ce le-am avut, a spus că el va propune Ministrului Forţelor Armate ale R.P.R. de a participa eu sau mai mulţi ofiţeri paraşutişti, la convocarea ce va avea loc pe Comandamentul trupelor de desant aerian sovietice, unde se vor dezbate toate problemele ce privesc pregătirea de luptă, dotarea şi organizarea trupelor de desant aerian. Apreciez că participarea la o asemenea convocare, ar fi extrem de utilă, atât pentru noutăţile de care avem nevoie în organizare, desfăşurarea procesului pregătirii de luptă, cât şi pentru oarecare unificare a metodelor şi procedeelor în ducerea acţiunilor de luptă, avându-se în vedere perspectiva ducerii acestor acţiuni în comun.

Pentru cele raportate mai sus, rog a interveni la Ministrul Forţelor Armate, spre aprobare.

CDT. BATALIONULUI 36 DESANT PARAŞUTARE
Colonel Baştan Grigore

(Arhivele Militare Române, *Fond* 1/1962, f. 44-45)

[1] *Arhivele Militare Române*, Fond 242, Batalionul 36 Desant-Paraşutare, dosar 1/ 1962, f. 22-25.

[2] *Ibidem*

[3] *Ibidem.*

[4] *Ibidem.*

Don Quijote a existat

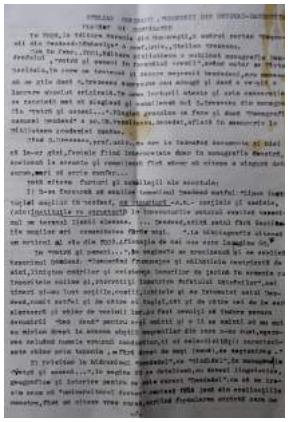
de **Ion Iancu Vale**

În mod sigur, despre **Miguel de Cervantes** (medalion) nu s-ar fi ştiut nimic, în vecii vecilor, dacă n-ar fi existat Don Quijote. Probabil, unii vor afirma că nu este adevărat, că dimpotrivă, despre Don Quijote nu s-ar fi auzit niciodată dacă nu ar fi existat **Cervantes**. Dar fiecare este liber să creadă ce vrea, la urma urmelor acest aspect nefiind prea semnificativ. Căci Don Quijote a existat, e clar. Deşi nu a fost un cavaler spaniol din La Mancha, nu a trăit în Evul Mediu şi nu a avut o culoare anumită a pielii, ci a fost (de fapt este) de peste… tot, deopotrivă fiind alb, galben sau negru; trăieşte de la facerea omului şi va trăi până la dispariţia acestei fiinţe superioare. Existenţa lui Don Quijote o dovedeşte însăşi prezenţa morilor de vânt de-a lungul şi de-a latul mapamondului, care tocmai pentru a-i da un ţel în viaţă acestui cavaler au fost inventate. Mai mult, Don Quijote era un individ foarte realist, atât de realist încât atunci când îl mânca pielea, el îşi scărpina armura. Dar şi acesta este un detaliu minor şi fără relevanţă. Important este faptul că în afara unui adjectiv (donquijotismul) el a dăruit oamenilor carate şi repere noi pentru speranţă, făcându-i pe mulţi să uite cât de strâmbă şi de absurdă este viaţa şi, eventual, să mai moară şi cu zâmbetul pe buze. Aşa că, să nu vă îndoiţi nici o clipă: Don Quijote a existat. Astfel, mai mult sau mai puţin, fiecare dintre noi este un Don Quijote. Adică, o iremediabilă… Tristă Figură.

Plagiatul ca o... pradă

De fapt, titlul unuia dintre materialele primite la redacţie în ultima vreme este altul, anume *Stelian Brezeanu, „Moşnenii din Bezdead-Dâmboviţa", plagiat şi compilaţie*, şi este semnat de **Victor Davidoiu**, dascăl şi scriitor dâmboviţean, autorul unei monografii a Bezdeadului apărută în februarie 2001 la Editura *Bibliotheca*, din Târgovişte, sub numele *Vatră şi oameni în freamătul vremii*. Cum **Stelian Brezeanu** şi-a publicat cartea în 2008, la editura bucureşteană *Meronia*, pe acelaşi subiect cu semnatarul materialului invocat aici, „uitând" să-i citeze pe unii dintre predecesorii săi într-ale monografiilor dedicate Bezdeadului, deşi, în ceea ce-l priveşte pe **V. Davidoiu**, nu a uitat să reproducă de ici, de colo, câte ceva, situaţia a căpătat o coloratură interesantă şi e clar că dacă s-ar fi produs la un alt nivel ar fi stârnit mai mult decât o furtună într-un pahar cu apă. Cum situaţia ştim că s-a dezbătut, totuşi, în Consiliul de onoare al Societăţii Scriitorilor Târgovişteni (alături de un alt caz de plagiat mult mai clar), cum ***ProARME*** are un cu totul alt profil, dar, în acelaşi timp, cum nici nu putem trece cu vederea o chestiune de pură deontologie profesională adusă, iată, probabil în disperare de cauză şi în vizorul nostru, în aşteptarea unui eventual... drept la replică, reproducem un scurt fragment din „articolul" demascator al domnului **Davidoiu**: *...Când S. Brezeanu, prof. univ., nu are la îndemână documente şi nici că le-ar găsi, faptele fiind interpretate doar în monografia noastră, apelează la aceasta şi compilează fără măcar să citeze o singură dată sursa/.../.* Astfel, *privitor la hidronimul „Bezdedel", nu „Bizdidel", în monografia „Vatră şi oameni...", la pag. 22, se detaliază, cu dovezi lingvistice, geografice şi istorice pentru ce este corect „Bezdedel", ca să ne trezim acum că „universitarul doctor" copiază fără jenă din explicaţiile noastre, fără să citeze vreo sursă, scriind formularea strictă care ne aparţine: „...Bezdedel, nu Bizdidel, cum greşit se scrie şi se pronunţă adesea" (vezi pagina 76).*

În fine, sunt citate vreo patru-cinci astfel de exemple, unele mai ample, dar cum plagiatul, de la o vreme, tinde să devină sport naţional, ne oprim aici, nu înainte de a observa că dacă nici într-o comună ca Bezdeadul cei doi-trei autori ai locului nu-şi acordă minimul respect cuvenit, atunci chiar că nu mai este nimic de comentat. (***ProARME***)

Pe urmele... Ilenei Sărăroiu

Era pe la jumătatea lui noiembrie anul trecut, la o aniversare, în Bucureşti, când am întâlnit-o pe solista de muzică populară **Elena Steriean** (foto) şi, dincolo de frumuseţea cântecelor ei, am fost plăcut surprins ca să aflu că vine din Târgovişte (deşi s-a născut acum 30 de ani la Constanţa, garnizoana tatălui ei – maistru militar de profesie – la acea dată). Absolventă a Şcolii populare de artă din vechea Cetate de Scaun, cu un repertoriu în genul **Ilenei Sărăroiu**, dar şi cu o prezenţă scenică remarcabilă, **Elena Steriean** cântă, de obicei, în ultima vreme, la restaurantul *Tabăra Dacilor* (în Drumul Taberei). Dar, practic, pe scenă se află de la vârsta de 14 ani şi, după cum ne-a declarat, cea mai mare bucurie o resimte atunci când publicul, generos, îi răsplăteşte arta ei interpretativă cu aplauze. În ce ne priveşte, îi dorim să aibă parte numai de succese, iar Dumnezeu să o ajute ca să îşi împlinească încă un mare vis, acela de a-şi lansa primul CD. (***D. Gîju***)

Tito's way, the Yugoslavian myth

Unification and reunification

by **Marius Vasile**

The arguments in the following text have been inspired from an analysis made by Stevan K. Pavlowitch in his work called "Tito, Titoism and Yugoslavia".

Tito's fame rested on two claims:

1. The appearance that he reunified Yugoslavia after the Second World War;

2. He forged a new and relatively liberal form of Communism.

What the author Pavlowitch wants to point out first of all is that Tito's Communist ordered reunification could not have taken place without the original, epoch making unification that came at the end of the First World War. The Great War brought about the coordination of two practical Yugoslav concepts:

1. Emanating from Serbia: the unification of all Serbs could only come about after the destruction of the Ottoman Empire and Austria-Hungary, and with the understanding that all South Slavs (Serbs, Croats, Slovenes), would come together into the same state.

2. Croatian concept: Croats had to get together with those Serbs that lived in their midst within the framework of the Austro-Hungarian empire, to stand up to the dominant groups, the Austro-Germans and the Magyars.

The unification that was achieved after the Austro-Hungarian collapse was both premature and overdue:

a. Premature because in the author's opinion a dream that was so distant in 1914 became reality in just a few months in 1918. The result of this was that when they had a chance to create the Yugoslavian state they had absolutely no plan of how to do so.

b. Overdue because a 19th century dream was realized not at the time of the reunification of Italy, around the middle of the 19th century, but at the end of the First World War. This was a bad thing because by this time South Slavs were well on their way of developing their own identities, making the statement that the Serbs, Croats and Slovens were one nation an illusion.

Even so, what the unification of Yugoslavia offered them first of all was bringing them together in a independent state that was free of foreign domination. The KPJ was a party that at the beginning of the Second World War was united and committed body and soul to the Soviet Union and Stalin. This Party created what would later be the main partisan group in Yugoslavia, the People's Liberation Movement, which first appeared among the Serbs that were being oppressed in the territories, ruled by the Croat Ustasa movement, but later on spread to different regions of the country. The author states that the KPJ carried out a revolution in the name of an industrial working class that did not really exist at the time, and with the help of a peasantry whom it then largely destroyed as a class. Later on it sacrificed agriculture in favor of an industry that would have created a new Communist working class. One of the main achievements of this party after the Second World War is that it managed to harmonise many of the contradictions that were to be found in the post-war Yugoslav society, taking advantage that the People's Liberation Movement came out with the glory of having brought Yugoslavia out of the War as a victorious country. It also provided refuge for the Serbs fleeing from extermination by the Ustasa and at the same time it had accepted the Croats which had either sympathized, collaborated or simply accepted the Ustasa regime. It gave an identity to the then unacknowledged Macedonian Slavs, it had increased the Slovenes and the Croats ethnic territory at the expense of defeated Italy. For all of them it restored Yugoslavia from the ruins of defeat, occupation secession and partition. That was its first claim to legitimacy, in spite of all the compromises and suffering imposed by its struggle for power. Pavlowitch points out that Titoism was truly born in 1948, when it managed to strengthen its patiotic legitimacy. Equally important at this time the KPJ was divided within and became separated from its soviet source. Two sides had developed within the party:

Iosip Broz Tito, mai cunoscut ca Mareşalul Tito (7 mai 1892-4 mai 1980), a fost liderul celei de-a doua federaţii iugoslave, stat suveran şi independent între 1943 şi 1991. Celebru pentru rolul său decisiv în organizarea mişcării de partizani ai Iugoslaviei în Al Doilea Război Mondial, ca şi pentru fondarea Cominform-ului, ulterior, ca barieră în calea tendinţelor hegemonice sovietice. Inspirat de un studiu al analistului **Stevan K. Pavlowitch**, materialul propus în aceste pagini abordează dintr-o perspectivă realmente particulară şi inedită pentru cititorii revistei noastre complexa problematică a... titoismului.

1. Stalinist realists, which were later to become Titoists;

2. Stalinist idealists who became Cominformists.

In this power struggle those who sided with Tito and remained part of the power structure persecuted those who chose to remain faithful to their ideals, several thousands of whom lost their lives in the subsequent purges. Pavlowitch believes that the this is the

time when Yugoslav communism started its decline, because the members of the KPJ who chose realism, who chose Tito and power, would later go on to embrace nationalism, free elections an even the removal of Tito's pictures and mortal remains, all of this in order to retain their power. Even so, the author points out that in his opinion if the KPJ would not have been led by Tito then the KPJ and the Yugoslav state would not have managed to successfully stand against Stalin.

A leader who wanted to lead

Tito did not fortoesee the consequences of the break between him and Stalin, and when he wanted to strengthen his regime thereafter he did so by going back to old ideas, not by anticipating new ones. Also, Tito did not see himself as the embodiment of defiance of the Soviet Union . He wished to be acknowledged as one the main leaders of the communist movement, because he wanted to build himself into a world figure, a role for which his country did not provide a big enough stage. Because of several cycles of repression and liberalization which alternated till the end of the 1960's, the average Yugoslavian citizen managed to achieve a relative freedom when compared with the situation in the Soviet Union and its communist satellites, and this fact helped to further legitimize Tito in the eyes of the population and of the anti-soviet West. The peasants were allowed to produce freely for the market, there was some economic growth and the country did open up from a cultural point of view. The intelligentsia were free to think and to created as long as they did not question the system. However this situation did not last long, because in the beginning of the 1970's Tito and the rest of this power structure became fearful of the conjuncture of domestic and foreign developments. Once again ideological purity and unity had to be imposed, and for this aim a new wave of purges began combined with national manipulations. The best and most reform minded communists were removed from the top posts, until Tito was left alone at the top, surrounded only by first class flatterers and third class party bureaucrats. The party had no natural heir left, and this was the way which Tito liked it. The system that Tito created could not survive without him. The regime tried to function even after his death, and it managed to do so in a manner of speaking for exactly a decade after his death. By this time however the regime was both authoritarian and paralyzed by an enormous bureaucracy at the State, Party and economic levels that had to be supported by an economy in crisis. They could no manage to renounce its sources of legitimacy – the late Tito and the partisan struggle – but at the same time it did not look for new ones, such as ability to reform, effectiveness and popular support. It blamed is instability on subversionists and conspiracies, while in truth it was caused by the divisions which had appeared between the various sections of the establishment.

The author then poses two important questions: How was he able to hold Yugoslavia together? Why did he ultimately fail to hold it together? Pavlowitch believes that these questions have the same answer. The reasons for Yugoslavia's disintegration can be found in the ways in which it was held together in the first place. Tito's Communist Yugoslavia was a revolutionary reconstruction on existing foundations. As long as the Cold War lasted it made a good living, playing on the conflict between the West and the Soviet Union. During this time the Yugoslavian economic owed its relative prosperity to the massive loans which the West was only to happy to give to such a liberal communist leader who appeared to oppose Moscow. The regime had frozen itself in a monument to its own founder. Tito was suspicious of new ideas because they could undermine his own position, but he was good at seeing the "public relations" advantage that some of them had, so he made use of this. He was no nationalist either, since the rural region he was born in Croatia did not contain the ideal of the South Slav unity which belonged to the urban intellectuals, being more loyal to the Habsburgs even though it resented Hungarian rule. Also by the time he grew up he was quite detached from his homeland by year spent travelling and training in Moscow, in the middle of communist Comintern internationalism. In Austria Tito was heavily influenced by the concept of a multination state whose subjects owed loyalty to a policy that transcended their own region, their linguistic group or their ethnic community.

What was Titoism?

Titoism, known abroad as the "Yugoslav model" or "Tito's Way" was a myth, a heroic rendering of historic events. It was a set of ideas intended to substantiate pre-existing beliefs and to hide existential difficulties by reference to something which seemed new. **It was the consequence and not the cause of the conflict with Stalin.** Tito survived by dignifying his efforts to maintain power, in spite of Soviet efforts to take him down. The author makes a very critical presentation of Tito as a person whose education was inadequate, his knowledge superficial, he read little, his Serbo-Croat was faulty, his style was all clichés, he was incapable of inventing anything, he was a bad public speaker, but he was always confident of his own judgment. He had a good political instinct and tolerated no opposition to his decisions. He was a man of action, a gifted politician, with an appetite for power and weakness for show, mixing pride and vanity.

Titoism had two pillars: *Self-management* and *Non-alignment*. Self-management was never allowed to develop into it should have been, namely control of the economy by the workforce, because Tito accepted it only so far as it did not interfere with his political power. It was designed to prove that the Communist Yugoslavia under Tito was a Socialist state. It did indeed provide some level of internal peace, but at a high economic cost. Also it could not be applied in other socialist countries because it was closely linked to domestic developments in Yugoslavia. Yugoslavia did progress under Tito, but not as quickly as some other non-communist countries in southern Europe. By the end of his rule Yugoslavia was competing with Portugal and Romania for the title of the poorest country in Europe, if we do not consider Albania first. Titoism can be said to have kept ethnic groups divided into a state of rivalry. It prevented them from fully integrating with the state, to express their diversity and their different approaches to the state. In the end it promoted nationalism, and as a proof of this we can see that in the first free elections held in 1990 in all the republics that regimes that emerged were all primarily nationalistic.

Tito represented a system in which privileges were all important. His legacy included the manipulation of emotions, the militarization of society, the political control of social organizations, the demonization of enemies, real or imaginary.

Pe 6 februarie a.c., la Muzeul Aviaţiei, din Bucureşti, a avut loc inaugurarea expoziţiei dedicate lui **Dan Vizanty** (1910-1992), unul dintre cei mai mari aşi ai aviaţiei noastre militare, de la a cărui naştere, anul acesta, tocmai s-a împlinit un veac. Neputând participa direct, dar nici ignora evenimentul, ***ProARME*** reproduce aici, în parte, scrisoarea primită a doua zi din partea doamnei **Ana-Maria Vizanty**, fiica eroului şi organizatoarea expoziţiei (alături, desigur, de oficialii muzeului şi de entuziaştii membri ai Asociaţiei "Aripi româneşti"). D.G.

Prima expoziţie pentru… Monşer

*Stimate domnule **Gîju**,*

*Vă trimit câteva poze (din care una am reprodus-o aici, n.r.), cam disparate, e adevărat (trebuia să fac o selecţie; am primit din mai multe surse), de la evenimentul din 6 februarie. A ieşit foarte bine, tinerii de la Asociaţia "Aripi Româneşti" au fost foarte entuziaşti şi au pus mult suflet la realizarea expoziţiei. Chiar mi-au propus să o verniseze prin mai multe oraşe unde există pasionaţi ai aviaţiei şi unde au ei diverse conexiuni. Oricum, m-am bucurat că s-a simţit cumva un gest reparator în memoria tatălui meu. Prima parte a fost oarecum mai tehnică, în faţa unui IAR 80, **Dan Antoniu** şi **Dan Melinte** au vorbit despre calităţile şi performanţele avionului, ilustrându-le prin relatarea episodului glorios de la 10 iunie 1944, în care Grupul 6, comandat de tata, a avut acea victorie răsunătoare contra aviaţiei americane.*

*Am urcat apoi cu toţii la etaj, la galeria destinată expoziţiei. Istoricul **Sorin***

***Turturică** a prezentat expoziţia, marcând momentele principale ale vieţii şi carierei lui **D. Vizanty**, cu ajutorul fotografiilor (reproducerile, destul de mari, între A4-A3 au ieşit impecabil, iar unele fotografii au şi o valoare artistică, nu numai documentară!). Acolo au urmat cuvântarile lui **Dicezare** şi **Dobran**, cei care l-au cunoscut pe tata efectiv pe câmpul de luptă, punându-i în evidenţă contribuţia aeronautică, dar şi eleganţa, rafinamentul, prietenia, camaraderia, devenite proverbiale. De unde şi porecla "Mon cher"...*

*De fapt, mă bucur că am putut să-i aduc pe cei doi generali, îmi place să cred că, în amintirea lui **Dan Vizanty**, au "încheiat un armistiţiu"...*

*În încheiere, gazda, comandantul **Ştefan Popa**, mi-a dat cuvântul. Am citit un fragment din amintirile tatălui meu, o întâmplare inedită (despre o aterizare forţată, pe o singură roată, asemenea lui **René Fonck**), povestită de el într-un ritm alert, cu mult patos şi talent. Atât de "viu", încât **Dobran** a mărturisit că l-a simţit chiar prezent, că l-am "adus" printre noi. Efectiv, l-a impresionat şi mi-a făcut plăcere că am reuşit acest lucru. Pentru atmosferă, o muzică discretă a însoţit întreaga manifestare. Am pregătit muzica anilor 1940-1945 (americană, franceză, românească, germană – de ex.* Lili Marleen*, care l-a înduioşat pe **Dobran**), iar pe perete am proiectat un montaj* pps *făcut de mine, cu fotografii şi filmuleţe, unele de arhivă, altele simulări de lupte aeriene (realizate de tinerii mei "colaboratori" de la* Aripi Româneşti*)./…/*

Expoziţia va continua până pe 19 aprilie (cu o mică întrerupere, 26.02-3.03, perioada în care Muzeul Aviaţiei îşi serbează 20 de ani de existenţă). Sper să reuşiţi s-o vedeţi până atunci.

Oricum, aşteptăm vizita promisă!

Toate cele bune şi pe curând,

Ana Maria V.

Fanariotul şi persiflarea valahă

de **Corin BIANU**

Epoca precapitalistă se confundă, în estul Europei, cu confruntarea celor două mari imperii creştine – Rusia ţaristă şi Austria habsburgă, pe de o parte, şi Imperiul Otoman, pe de altă parte, care transformase, mai de demult deja, Marea Neagră într-un „lac turcesc". Acum, noi ştim de mai multă vreme că, în fapt, cele două mari puteri europene se străduiau prin toate mijloacele ca să obţină liberalizarea transportului de mărfuri din şi înspre Mediterana, prin Marea Neagră, ca o necesitate determinată de înnoirea mijloacelor de producţie şi a economiei, transformarea caducelor forme feudale în producţie industrială de masă. Ca atare, Principatele Române erau teatrul de luptă, iar conducătorii lor – domnitorii fanarioţi – deveniseră obiective ale diplomaţiei occidentale... Sub motivaţia luptei cu păgânii turci, domnitorii fanarioţi şi boierii români îşi ofereau cu naivitate sprijinul puterilor occidentale, uneori chiar cu preţul vieţii. Dar excepţia întăreşte regula! În timp ce principii fanarioţi îşi doreau, totuşi, o domnie liniştită, spre a avea posibilitatea recuperării banilor cheltuiţi cu dobândirea tronului pe seama populaţiei moldo-vlahe, dragomanul vizirului flotei otomane, Nicolae Mavrogheni, şi-a dorit să ajungă domn tocmai într-o vreme zbuciumată!

Dragoman înseamnă secretar (şi traducător) în cancelariile turceşti, Coranul interzicându-le otomanilor să înveţe limbi străine. Majoritatea dragomanilor erau greci, iar Nicolae Mavrogheni era unul dintre aceştia, dar nu oricare, el era prietenul apropiat al comandantului marinei otomane, Djezaerli-Gazi-Hassan-Paşa, un tip original, am putea spune, poate chiar bizar. Între 1770-1773, alături de înaltul demnitar turc, s-a distins în înfrângerea unei răscoale greceşti îndreptată împotriva stăpânirii otomane, de către Ecaterina a II-a a Rusiei, prin „manevre de culise".

Căsătorit, în 1773, cu o bogată fiică de bancher grec, Nicolae Mavrogheni se amestecă în intrigile ce au dus la schimbarea de la domnia Moldovei a lui Constantin Moruzi. A reuşit însă să ajungă domn la Bucureşti abia în 1786, tocmai ca urmare a necesităţii unui domnitor fidel Porţii în contextul războiului declanşat de Rusia, în 1787, şi Austria, în 1788, contra puterii otomane din motive economice, iar nu de dragul eliberării moldovenilor şi valahilor de sub vasalitate turcească.

Istoria noastră naţională – subminată, de-a lungul vremurilor, din interior mai abitir decât ar fi fost atacată din exterior – a reţinut doar excentricităţile lui Mavrogheni, dând la spate, ca pe ceva ruşinos, marile însuşiri şi isprăvi ale acestui însemnat om de stat european. El putea trăi mult şi bine şi chiar confortabil cu fiica de bancher ţarigrădean dacă nu l-ar fi mânat sufletul său creştin spre crearea unui stat opozabil pericolului otoman. Evenimentele ulterioare înscăunării lui pledează în acest sens. În interior, n-a urmărit îmbogăţirea proprie, toate reformele lui fiind în favoarea

Domnitorul Nicolae Mavrogheni (1786-1790), general turc şi comandant de corp de armată otomană

ţării şi a locuitorilor ei, iar în exterior, documentat fiind temeinic asupra adevăratelor scopuri ale celor două mari puteri europene, el a urmărit întărirea ţării Româneşti. Greu de conceput aşa ceva la vremea aceea, dar întreaga lui domnie este o mărturie, o pildă efectivă de devotament pentru ţara pe care o conducea.

Epicul românesc îmi va permite, desigur, să concretizez, cu uneltele artei literare. În împrejurările arătate însă, devine de înţeles năzuinţa lui de a reînvia Imperiul Roman de Răsărit, Bizanţul, cu întreaga strălucire ce i-o dăduse Constantin cel Mare.

Până una-alta, fideli autodemolării, precum am spus mai sus, urmaşii de azi ai românilor de atunci au luat în râs victoriile obţinute, iniţial, de Mavrogheni în fruntea unei armate naţionale creată de el asupra generalului rus Suvorov ori a generalului austriac prinţ de Coburg...

Începând cu contemporanii săi şi continuând cu generaţii de urmaşi, izbânzile i-au fost minimalizate „pe româneşte", iar bucuria înlăturării lui prin decapitare, în 1790, de către stăpânirea turcească, a fost deplină.

Foarte puţini oameni au reţinut însă că în 1788, în plin război cu invadatorii ruşi şi habsburgi, Imperiul Otoman i-a acordat titlul de comandant al întregii armate turce cantonate în Valahia, în care se includea şi oastea naţională creată de el, în grad de Seraskiv (paşă cu trei tuiuri, în timp ce domnitorii fanarioţi erau consideraţi a avea doar două).

Relativ repede după decapitare, cât încă trăia soţia sa, autorităţile otomane l-au inclus în analele istoriei ca un mare erou (acordându-i, chiar în timpul vieţii, şi titlul de domn onorific al Moldovei). Românii nu au avut în minte şi nu prea se pasionează de recuperarea, în adevărata lumină, a unor bărbaţi de asemenea uriaş calibru...

Şi când mă gândesc că anterior, pe timp de pace, Spitalul Filantropia a fost întemeiat de acest condotier, că fântâni ajunse celebre, pentru că satisfăceau nevoile crescânde de apă ale bucureştenilor, au fost construite de el, că a înfiinţat o tipografie a statului, că „parcul de la Şovca" a fost ctitoria lui, că biserica „Izvorul Tămăduirii", zisă „mavrogheneasca", este opera lui, că şi reparaţia pentru încă vreun secol a Curţii Domneşti i se datorează, că stârpise hoţia şi dăduse libertate totală comerţului, care înflorise brusc, mă minunez cu cât spirit autodistructiv se ocupă naţia noastră cu persiflarea adevăratelor ei valori naţionale, împingerea lor într-un derizoriu umilitor şi îngroparea în uitare atât de temeinică încât simplele „brânciturі" venite din exterior trec, pe bună dreptate, neluate în seamă.

*Din **Caietele** la „Solia Văcăreştilor", roman în pregătire*

Târgul de duminică. Bolintinenii

de **Andra Chiţănău**

În fiecare dimineaţă a ultimei zile din săptămână, în localitatea cu pretenţii de oraş din imediata apropiere a Bucureştilor, Bolintin-Vale, se organizează târgul de duminică.

Localitatea Bolintin-Vale este atestată documentar din anul 1433, într-un hrisov dat de **Alexandru Aldea Voievod** (1431-1436), fiul lui **Mircea cel Bătrân**, atestarea fiind legată de existenţa mănăstirii Bunavestire din Pădurea cea Mare de la Bolintin: *1433 (6941) Martie, [Târgovişte] - Hrisovul lui Alexandru marele voievod, ce-l dă mănăstirii din Pădurea cea Mare, unde este Bunavestire, peste apa Argeşului împotriva Bucşanilor, ca să-i fie satu ce să numeşte Bolintinu jumătate, i proci*. Din acest hrisov rezultă că localitatea Bolintinu susţinea din punct de vedere economic, încă din anul 1433, mănăstirea Bunavestire, ceea ce demonstrează că era o aşezare bine dezvoltată pentru perioada aceea. Localitatea se afla printre cele 63 de aşezări rurale consemnate în perioada 1426-1450 în ţara Românească. După 1433, sunt recunoscuţi boierii: Băleanu, Băbeanu, Bolintineanu. De-a lungul istoriei în localitatea Bolintin-Vale s-au desfăşurat evenimente deosebite printre care amintim: domnitorul Mihai Viteazu a amplasat una din taberele sale între Ogrezeni, Malu-Spart şi Bolintin; în 1921 Tudor Vladimirescu dă proclamaţia de la Bolintin; în localitate s-a născut poetul Dimitrie Bolintineanu.

Scriitori târgovişteni în "imperiul" bolintinenilor. Era în 2009, la aniversarea revistei "Sud"

Atât poveştile bătrânilor auzite de la bunicii şi străbunicii lor, cât şi atestarea documentară a localităţii, dovedesc că obiceiul organizării târgului dăinuie în aceste locuri de câteva secole. Cu acest prilej, bolintinenii şi localnicii din satele învecinate îşi aprovizionează frigiderele, cămările şi beciurile cu brânză, lapte, ouă, legume şi fructe, carne din toate sortimentele.

Accesul se face destul de anevoios, toate străzile fiind aglomerate de maşini, căruţe, biciclete sau cu simplii pietoni ce se îndreaptă cu sacoşele goale spre târg. Împrejmuit de un gard din beton, construit cu mulţi ani în urmă, locul unde se desfăşoară bâlciul – denumire improprie a târgului, dar cunoscută de majoritatea vizitatorilor săi – este situat la intrarea în Bolintin-Vale, mai exact, la intrarea în... Ţigănie. Este numită aşa – intrarea în localitate – pentru că aici trăieşte o comunitate (a treia ca proporţie din ţară) de ţigani-spoitori, cum li se zice, după vechea şi demult apusa lor ocupaţie, ce vieţuiesc în casele lor cu turnuleţe. Acum se ocupă de colectarea de fiare vechi şi negoţ şi, evident, sunt întotdeauna prezenţi la târg. Cu cât casele lor sunt mai aproape de târg, cu atât mica lor afacere de duminică este mai prosperă. Primesc câte un leudoi pentru parcarea pe care le-o oferă şoferilor, aceştia fiind bucuroşi că au găsit un loc de staţionare... păzit.

Atât în interiorul, cât şi în exteriorul gardului ce înconjoară târgul, comercianţii îşi găsesc un mic spaţiu pentru a-şi aşeza marfa. Nimic, însă, nu este lăsat la voia întâmplării. Târgul este împărţit pe zone şi alei, în funcţie de natura produselor ce urmează a fi comercializate. Pe aleea din vestul târgului se află sectorul cu lactate, unde ţărăncile din satele vecine îşi expun brânza şi laptele, smântâna, untul şi ouăle, fie pe puţinele tarabe ce se găsesc acolo, fie pe găleţi, aşezate direct pe pământ. După care încearcă să convingă potenţialii cumpărători cu o sumedenie de "strategii de marketing". Spun fie că laptele este proaspăt muls şi că are grăsime mai multă decât cel ce se găseşte în magazine, fie că deşi ouăle sunt la fel de scumpe ca în supermarket, "sunt eco, domniţă", iar trecătorii sunt invitaţi să guste din brânza bine scursă.

Adiacente acestei alei, se află altele două ce alcătuiesc carmangeria târgului. În acest loc se găseşte carne proaspătă de viţel şi de porc. Carnea stă agăţată în cârlige, iar câinii vagabonzi tânjesc la un os pe care, de altfel, îl şi primesc de la măcelari. Marfa se duce repede. Dacă ajungi prea târziu, rişti să primeşti reproşuri din partea vânzătorilor: "Păi, la ora asta se vine? De unde să mai am rinichi? I-am dat de la ora şase! Mai matinal data viitoare, şefu', dacă vrei să mănânci delicatese!" Pentru carnea pe care o vând, ei deţin certificate fito-sanitare. Preţurile sunt, de asemnea, apropiate de cele din magazine, însă cumpărătorii au garanţia că produsele sunt proaspete, căci măcelarii au vânzare şi nu ţin marfa de pe o săptămână pe alta.

Nu acelaşi lucru se poate spune despre următoarea străduţă, unde se vând produse congelate, de la pulpe de pui, până la peşte şi mezeluri, toate luate din *Frigocom* şi revândute cu caţiva lei mai

scump. Nu toată lumea are încredere în aceste produse, dar vânzătorii nu se plâng.

Pe o altă alee sunt expuse legumele şi fructele. Ţăranii îşi aşează tacticos marfa, lustruiesc merele, agaţă pe sârmă ardeii roşii, gata să devină boia – şi salbele acestea extrem de originale, la rândul lor, le atârnă de tarabă –, vântură seminţele, sortează cartofii pe categorii de mărime şi îşi dau toată silinţa ca marfa să arate impecabil. Mizeaza şi pe faptul că sunt producători. Nimeni nu ştie, însă, cu siguranţă, dacă ei au, într-adevăr, grijă în grădinile lor de legumele şi fructele pe care le vând sau dacă printre ei se află şi negustori. Cert este că produsele lor nu străbat mări şi ţări, ci poate doar un judeţ, şi nici nu sunt coapte artificial, în camioane, în drumul lor de săptămâni către rafturi. În general, totul se poate negocia. De altfel, aceasta este şi una din plăcerile celor care calcă târgul. Poate că nu o fac din zgârcenie, ci pentru satisfacţia că "au scos" un preţ mai bun decât cei cu care îşi schimbă impresiile şi povestesc despre cumpărăturile făcute în târg.

Plimbarea mai departe scoate la iveală o alee unde comercianţii nu au nevoie de tarabe, căci folosesc capotele propriilor maşini, pe care îşi întind o pătură şi pe care aşează lacăte, şurubelniţe, lanterne, telecomenzi universale, mănuşi, jante, lanţuri şi pompe de biciclete, tot felul de astfel de produse necesare în gospodărie. Tot în acest sector al târgului, pe nişte mese pliante şi standuri improvizate, tenişii, blugii, treningurile şi bluzele "Made in China" îşi aşteaptă cumpărătorii, cel mai adesea găsiţi printre spoitorii care îşi îmbracă numeroşii copii cu bani puţini.

Urmează strada cu cereale unde, din camioane, se revarsă pe preşuri aşezate pe pământ, într-o sumedenie de nuanţe aurii, porumbul, grâul şi orzul. Nici seminţele de "rază" nu lipsesc. Tot acolo se găsesc "concentratele" pentru pui şi porci, pentru toate vârstele şi rasele. Totul se măsoară cu "dublul", străveche găselniţă românească pentru cereale, în primul rând, egală cu un dublu-decalitru, în care lumea are mai mare încredere decât în cântarele ce pot fi ajustate de vânzători pentru un profit în plus. Cozile pentru uneltele de grădinărit, târnurile – "aspiratoare de curte" – şi potcoavele de cai sunt şi ele expuse pe lângă camioanele de cereale.

Dupa această zonă, camioanele pline de cherestea uscată şi trasă drept, majoritatea provenită din judeţul Argeş, dar şi din alte colţuri alte ţării, stunt aliniate în aşa fel pentru a face cu ochiul cât mai multor gospodari. Primii care "fac vânzare" sunt rromii, care îşi îndeasă cheresteaua în căruţe acoperite de covilitire şi merg mai departe cu marfa, în alte sate, făcând, asfel, negoţ. Pentru comenzi speciale, vânzătorii negociază cu pontenţialii cumpărători pentru următoarea duminică, iar dacă volumul comandat e unul demn de luat în considerare, ei primesc o reducere semnificativă. Oamenii au nevoie de astfel de materiale, căci sunt gospodari şi întotdeauna găsesc ceva să construiască – de la coteţe pentru câini, porci şi găini, până la hambare şi foişoare de lemn. Aici, spoitorii care au căruţe, aşteaptă şi ei, cu nerăbdare, clienţii de cherestea, pentru că, de regulă, cumpărătorii nu au cu ce să transporte acasă scândura achiziţionată – fiind prea mare şi prea grea pentru maşinile personale.

În tot acest timp, de la prima oră a dimineţii, până la "spartul târgului", multe grătare sunt ocupate de mici şi de cârnaţi ce sfârâie la foc încet, de cărbuni, fumul dens înalţându-se lin către cerul pe care, la un moment dat, uşor stingher, soarele îşi face apariţia. În jurul grătarelor, se află mese la care oamenii aşteaptă să-şi primească porţia comandată. E un alt prilej pentru localnici de a se întâlni şi sta de vorbă, la un pahar de bere sau de ţuică fiartă. Discută orice, despre lucrările pe care le au în săptămâna următoare – meseria principală a bolintinenilor fiind zidăria –, despre ce au cumpărat, despre producţia proprie de legume, fructe şi vin, dar şi despre evenimentele mai deosebite petrecute în „sat". Se cunosc între ei. Sunt fie rude, fie vecini, fie prieteni din copilărie. Unii vin în fiecare duminică, fără excepţie, chiar dacă au sau nu ceva anume de cumpărat, doar pentru a se întâlni, a schimba impresii şi a mânca mici proaspeţi şi fierbinţi. Nimeni nu se plânge de condiţiile în care sunt pregătiţi micii, pentru că este o tradiţie veche, iar sfârâitul lor, murmurul oamenilor şi mirosul de grătar încins transformă atmosfera altădată rece, într-una efectiv fascinantă.

Un fel de hypermarket de la ţară, unde se găsesc de toate (covrigi, flori, gogoşi, turtă dulce, sobe, paturi, materiale de construcţii şi unelte, găini, gâşte, porumbei şi iepuri vii), bâlciul din Bolintin-Vale este locul în care noroaiele din perioada ploioasă şi prăfăraia, îndeosebi, din timpul verii, există doar pentru a fi ignorate.

Flămânzii paşi ai tinereţii

de **Synthia Jacob**

Synthia Jacob, elevă în clasa a XII-a la C. N. „I. C. Bratianu", este membră a Fundaţiei literare "Liviu Rebreanu" (Piteşti) şi a Centrului Naţional de Excelenţă al Elevilor Supradotaţi (Bucureşti), precum şi a cenaclului *Săgetătorul* (Bucureşti). A câştigat peste 50 de premii la festivaluri şi concursuri locale şi naţionale de creaţie literară (Alexandria, Bucureşti, Braşov, Buzău, Brăila, Botoşani, Drăgăşani, Chişinău, Giurgiu, Iaşi, Medgidia, Mizil, Orăştie, Ploieşti, Rm.Vâlcea, Timişoara, Târgovişte, Tulcea). A studiat pianul la Liceul de artă „Dinu Lipatti", a urmat cursurile de tehnică şi interpretare vocală la clasa profesoarei Cornelia Voica, iar în prezent lucrează la un album r&b şi la câteva proiecte de muzică house. Are deja înregistrate câteva piese solo, dar şi în colaborare cu artişti cunoscuţi la nivel naţional, *Love* şi *Feel me* fiind deja difuzate pe posturile de radio de specialitate.

Declin

Gândurile se fac praf,
rostogolire viu-universală;
te chem, le culegi de pe jos,
le zdrobești cu călcâiul
cum ai zdrobi capul șarpelui –
simt gropi născute în somnul rațiunii noastre.
Poți tu încă a veghea clipa
nemairostitului declin?

Dureri

De ce mă dor în fiecare seară
Doi luceferi ca doi ochi
Triști, naufragiați pe umăr,
și întunericul din mine
S-aprinde-n scânteieri de maci?
De ce prin vene îmi cutreieră-o vioară
și cresc, din gemetele ei, copaci ?

Pietre pentru niciun templu

Uneori,
sunt biserica
ridicată pe jumătate,
cu flori veștejite la poartă
și cu fum de țigară la horn,
unde setea nebunilor
și-a făcut cuib...
Palide, femeile gravide mă ocolesc,
târându-și cenușa
cu pași flămânzi de tinerețe...
Alteori,
gravez nemurirea
printre picături
și
mă cobor la nivelul pietrelor.

În oraşul acela

În orașul acela plin de dormitoare/ crește carne rece, bolnavă și pașii/ le cresc din asfalt când vine/ dimineața. Rebecca /și-a retras toate hainele din garderobă,/ ea – femeia titlu/ cu gândurile puse pe bigudiuri/ și ele – /fetele rânduri,/ fetele scrise cu cratimă pe cearșafuri,/ cu pletele ținut în cozi/ legate cu sfoară, cu buze autorizate/ să circule pe suflet,/ cu trupurile lor de mâna a doua.../// Și vin și pleacă... Și vin și pleacă...

Supradoze de realitate

(cu 4 zile înainte)

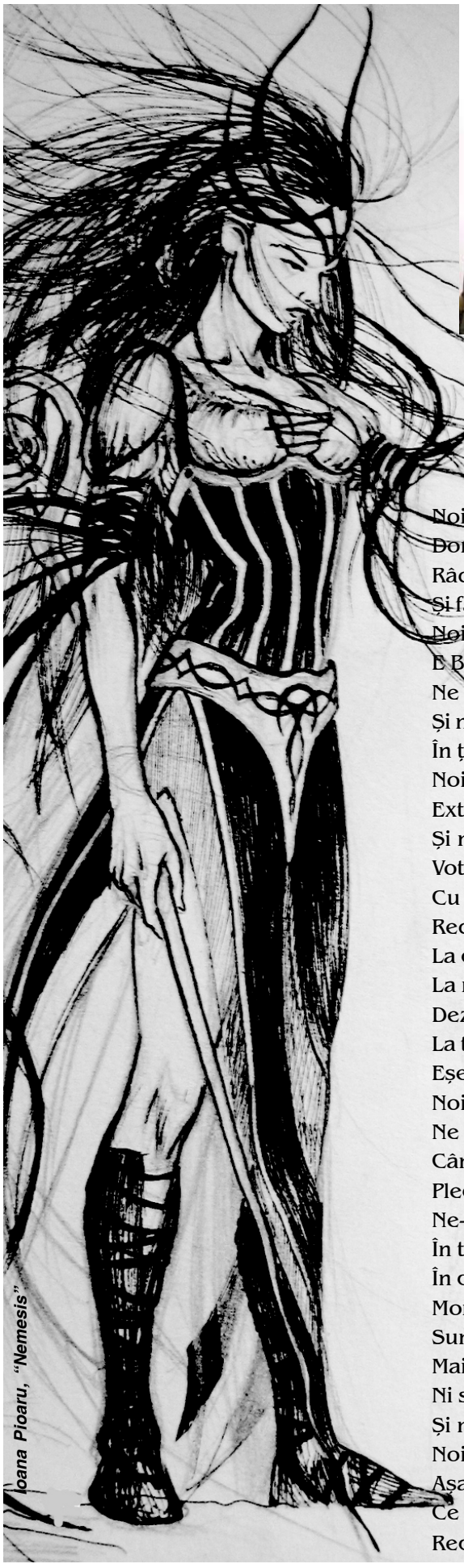
arhangheli și fum
în mijlocul candelei băteau
clopote finale

(patru zile mai târziu)

Străzile orașului erau pline de cenușă și/ fumul se ridicase deasupra ca o cupolă uriașă, un arc frânt peste lume./ Zăream ochii nebunilor urmărindu-mă cu spaimă și caruselul/ nu mai avea, de mult, paznic./ Încă un copil zăcea, azi,/mort sub roțile de metal./ Otrăviți cu cianură,/ toți pruncii din lume erau depozitați în pungi/ de plastic./ Bătrânii mureau în cuști/ de bunăvoie și nesiliți de nimeni.

Ziua s-a crăpat chiar la jumătate şi eu eram zeiţă, iar el era blestem...

Murdari de lapte și miere la gură lăsăm
ochii să bâjbâie în răni când
avortonii suspină sub trotuare,
palmele nu mai pipăie,
unghiile nu mai zgârie
mațele deșirate sub coapse...
Și el îmi era călăul, alesul,
și era beat și eu i-am spus
să se oprească...
Doar greață în toate orele
și anii mi-au înghețat de atunci...

Ioana Pioaru, "Nemesis"

Cristina Şerban

Ţara lui Dorel

Noi suntem Țara lui... Dorel,
Dorelul din reclamă,
Râdem de noi, râdem de el
Și facem panaramă.
Noi suntem Țara lui Dorel,
E Bulă perimat,
Ne facem din beţivi model
Și ne-mbătăm treptat.
În țara noastră este haz,
Noi suntem clovnii noștri,
Extragem râsul din necaz
Și ne hlizim ca proștii.
Votați „Dorel", votați lejer,
Cu ochelari de cal,
Reduși la propriul cartier,
La circul conjugal,
La nebunia de a fi
Dezamăgiți frecvent,
La toată drama de a-ți ști
Eșecul permanent.
Noi suntem Țara lui Dorel,
Ne place șmecheria,
Când n-avem bani în portofel
Plecăm din România.
Ne-am divizat, ne divizăm
În tabere opuse,
În cimitire promovăm
Morminte suprapuse.
Suntem mai separați ca ieri,
Mai vinovați ca mâine,
Ni se oferă-n dar poveri
Și mari scumpiri la pâine.
Noi suntem Țara lui Dorel,
Așa ne este firea,
Ce trist e când prezintă el
Reclama la... „Unirea"!

Aurelian Muşat

Q.e.d.

Atâta suferinţă...

Înnebuniserăm toți
iar eu
întins pe catafalc
așteptam.
În pieptul muiat de lacrimi
prietenii înfigeau lumânări.
Nu știu de ce strigam:
– Plecați! Nu vreau dumnezeire...
Iar ei râdeau.

...Atunci
m-am hotărât să zbor. M-am înălțat
(băteam din mâini, eram aripat
ori eram de mâna-I către Cer purtat).
Din înălțimi
zăream chipul;
era departe ființa.

M-am întors
și rupând din mine ce fusesem
dăruiam la câini și la corbi.
Ei luau
și zâmbeau cu drag.

Eram...
fericit
și obosit
de-atâta împlinire omenească.

Soldatul tuturor fronturilor

prezentare de **Dan Gîju**

În martie a.c., la Editura „Tipografia INTACT", Bucureşti, a apărut volumul ***Zile de sudoare şi de sânge. Memorii de război şi amintiri***, de **Grigore Cvaci**, 238 pag., 300 de exemplare, una dintre cele mai complete lucrări de această factură de la noi, întrucât tratează campaniile de pe ambele fronturi ale celui de-Al Doilea Război Mondial ale armatei române: atât cea din Est, ocultată de comunişti, cât şi pe cealaltă, din Vest, aceasta din urmă supralicitată la extrem până mai acum un sfert de veac. Împărţite pe trei secţiuni, de departe cea de a doua – dedicată sau, mai bine-zis, inspirată din cei aproape patru ani de război – fiind cea mai bună, memoriile colonelului **Nicolae Cvaci** (1917-1983) conţin informaţii de primă mână despre oamenii, faptele şi evenimentele timpului său, un timp dintre cele mai crâncene care-i pot fi date să trăiască, în cei mai frumoşi ani ai vieţii lui, unui ofiţer de carieră. Fire complexă, irascibil şi generos, totodată, ironic şi drept cu semenii săi şi, mai ales, cu subordonaţii, nu prea dus la biserică şi deloc aplecat spre concesii, într-o oarecare măsură genul răzbunător, ofiţerul de infanterie **Nicolae Cvaci** – originar de dincolo de Prut, ajuns cetăţean român prin „alipirea de teritorii", cum ironic va explica el undeva – este prin însăşi natura sa un personaj tipic de roman interbelic şi chiar... belic, întreaga lui viaţă derulându-se sub sceptrul lui Marte, chiar şi aceea de după război când, ajungând profesor în Academia Militară Generală, va transpune teoretic, de la catedră, în mijlocul unei lumi din ce în ce mai intrate în dezagregare morală, ceea ce trăise şi, la rândul său, învăţase de la ofiţerii de stat major trimişi de Patrie ca să-i recupereze prin foc şi sabie teritoriile pierdute mai întâi în Est, apoi şi în Vest, bătând cu pasul său de infanterist distanţe uriaşe pentru un soldat român care a dus, nu-i aşa, războaie numai de... apărare, cum spune, încă, o propagandă mioritică păguboasă.

La o primă vedere, ar fi greu de apreciat în ce măsură, ţinând cont că România a pierdut categoric războiul – deşi unii istorici încă se mai lamentează că la final ne-am aflat în tabăra învingătoare –, **Nicolae Cvaci** a fost un soldat exemplar, un om de arme model, mai târziu un ofiţer de stat major şi un profesor militar fără reproş. Ceea ce rămâne incontestabil, însă, deşi dovada apare, iată, relativ târziu – când vremea memoriilor de război pare deja prăfuită într-o Românie tot mai buimacă şi totodată ridicolă în efortul ei disperat de integrare cu orice preţ în Imperiul European –, este verbul său, spiritul său de observare, puterea de muncă şi chiar talentul său narativ prin care, iată, literatura noastră memorialistică mai câştigă un scutier, şi încă unul destul de valoros fie şi dacă ne mărginim să analizăm, cum spuneam, secţiunea a doua a „operei" sale, anume cea intitulată *Ultimul an de pace, primul an de război*, cu trimitere evidentă la celebrul roman călinescian. Apelând la o gamă largă şi destul de eterogenă de forme stilistice şi de expresie, unele uşor amatoristice, în cea mai mare parte însă demne de un profesionist al condeiului, iniţial melancolice şi amare, apoi, în crescendo, din ce în ce mai dramatice, unele, majoritatea afişate pe şleau, perfect conştient că scriind adevărul comite, poate, cel mai mare păcat, radiografiile lui **Nicolae Cvaci** au o forţă evocatoare pură, se vede clar că totul este

trăit personal şi ars până la incandescenţă, mesajul fiind unul cât se poate de moral, de instructiv-educativ, de corect, deşi vaga intenţie a unei mici răzbunări pare a străbate pe ici, pe colo, în special în portretele din cea de a treia secţiune „inspirate" de către foştii săi comandanţi din anii când a activat ca profesor în academia militară. Ceea ce persisită însă este imaginea luptătorului autentic din prima linie a frontului, care s-a duelat deopotrivă şi cu sovieticii, şi cu nemţii, şi care a scăpat de glonţul inamicului ca să dea peste perfidia şi nesimţirea oportuniştilor, a cozilor de topor şi a trădătorilor veniţi cu Divizia „Tudor Vladimirescu" (deşi scriitorul nu face referire directă la această nenorocită structură), peste caractere murdare, stupefiant de inadecvate mediului ofiţeresc şi totuşi din ce în ce mai posibile în armata României comunizate de după război, aşa cum este colonelul-medic **Olteanu**, din Spitalul Militar Central, un nume, de altminteri, profesional vorbind, în oftalmologia noastră de mai ieri, dar care pică lamentabil examenul cu ofiţerul de front şi, în special, cronicarul **Nicolae Cvaci**, confundat cu un pacient oarecare... Desigur, există o doză de subiectivism aici, ca în orice gest făcut de un om onest, dar **Cvaci** este primul care are în vedere o atare acuzaţie şi tocmai de aceea caută să o evite cu orice preţ, scriind numai şi numai din ceea ce a trăit el, din ceea ce a văzut, mai ales. Şi este un perfect echilibru între personajele sale, explicaţia constând în amănutul că memorialistul nu are nicio remuşcare, nicio reţinere ca să-i dea Cezarului ceea ce este al Cezarului, dimpotrivă... Astfel, aşa cum foştii săi comandanţi de front, din Regimentul 24 Infanterie Tecuci, precum colonelul **Gheorghe Udrea** şi, în special, generalul de brigadă de mai târziu **Ghedeon Seracin**, personaj antologic, de referinţă pentru casta ofiţerului român interbelic, ori simpaticul general **Nicolae Dăscălescu**, alias Moş Căpăstru, comandantul Diviziei 21 Infanterie, sunt zeificaţi, efectiv, pentru probitatea lor profesională demonstrată în cele mai crâncene momente de luptă, pentru destinul lor de mari comandanţi, fiind surprinşi în confruntări directe cu reprezentanţii celor mai redutabile şcoli de război ale lumii la acea oră – ca de altfel şi azi –, germană, respectiv rusă, nu uită să-i demoleze pe ceilalţi de care vorbeam ceva mai sus, pe impostorii de profesie.

Cu „ştiinţa" captivării cititorului, aranjând cronologic, aidoma fragmentelor unui roman, punând cap la cap două lumi, chiar trei, oarecum paradoxal **Cvaci** reuşeşte o perfectă antiteză a celor două tipuri de personaje, exclusiv provenite din mediul cazon, eroii oarecum tragici nominalizaţi anterior şi „ilustrele mediocrităţi" de după război care, prin forţa împrejurărilor, i-au devenit şefi, între care cel puţin doi merită un tratament aparte, generalii **Iacob Teclu** şi **Ion Tutoveanu**, nişte catastrofe mult înstelate datorită caracterului lor venal, „curajosului" gest al trădării de Patrie şi încălcării jurământului militar, necum competenţei profesionale. Dar cărora unii lachei şi azi – ce va să însemne necunoaşterea realităţii sau tratarea superficială a acesteia! – încă le mai fac sluj, dedicându-le articole omagiale, poleindu-le de zor statuile de lut şi pupându-le pingelele precum unor... Napoleoni autentici.

În fine, ar fi multe de comentat aici pe marginea comorii efective lăsate de acest colonel uşor atipic al armatei române de ieri şi care, prin strădania fiilor săi, în special a celui mai mare, colonelul de geodezie **Octavian Covaci**, a ajuns, iată, în biblioteca noastră. Curajos şi drept, ca unul care dacă avea ceva de pierdut ar fi pierdut pe front, în competiţie directă cu moartea, **Nicolae Cvaci** nu uită şi nu iartă... Nu iartă impostura şi prostia, mai ales când acestea poartă grade de general al armatei române, preferând să... păcătuiască scriind adevărul, aşa cum lasă să se înţeleagă foarte direct la un moment dat. De fapt, adevărata senzaţie este că ne-a făcut părtaşi la o spovedanie.

Din cărţile primite la redacţie

de **Bogdan Didescu**

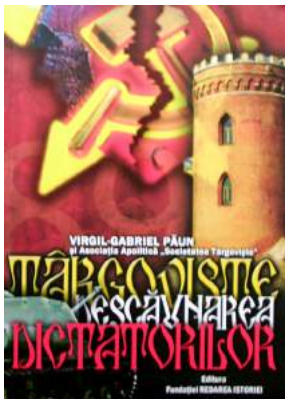
Corin Bianu, *Poftim cultură (pe bandă rulantă)!*, Editura *Bibliotheca*, Târgovişte, 2009, format mic, 112 pag. O carte foarte fâşneaţă, de epigrame, unele inspirate, altele puţin forţate, dar cu bună priză la cititori, îndeosebi cele... întoarse, graţie cărora duelurile amicale mai mult sau mai puţin provocare sunt cât se poate de antrenante, cu replici, unele, de-a dreptul sclipitoare. Se regăsesc aici, luate la refec, multe... genii ale culturii române, dar şi câţiva dintre confraţii târgovişteni, unii „atinşi" mai cu milă, alţii mai cu... respect, dar cum, în premieră, la pagina 75, m-am regăsit şi eu, profitând de ocazie, şi ca dovadă că am apreciat poanta vizavi de eroinele romanelor mele, voi exemplifica pornind şi oprindu-mă fix aici: *Femei frumoase,* sex-apealle*,/ Pe toate din priviri le soarbe/ Şi le împuşcă fin, abil,/ Cu salve de cartuşe... oarbe!* Şi tot profitând de ocazie, incitat, dau şi replica, mai modestă, ce-i drept, însă replică, totuşi, şi încă în două variante, la alegere, că poate prima variantă deranjează: *Acum, că tot m-ai provocat,/ Aş vrea s-o spun şi pentru... terţi;/ Eu, cel puţin, trag în femei/ Pe când matale... să mă ierţi!* Şi secundo: *Exact cum zici, femei frumoase/ Împuşc doar cu... cartuşe false/ Căci gloanţele adevărate/ Le ţin pentru nevastă, frate!*

Stella Dobrogeanu-Perdix, ***Bătrâna Terra***, prefaţă de **Florentin Popescu**, Editura *Axa*, Botoşani, 2010, 314 pag. Admirabila doamnă **Stella Perdix** ne-a mai dăruit, iată, o carte de poeme, aceasta fiind dedicată, însă, inginerului **Zaharia Potârniche**, altfel spus celui care de mai bine de 60 de ani îi este soţ, tovarăş de drum, de idei şi de destin. Croită pe patru mari cicluri – *Coliba*, *Minaret*, *Crucea pământului* şi *Splendoarea dragostei* –, chiar pe cinci dacă socotim şi ultimele două poeme din care primul se numeşte *Fetiţele de ploaie* şi care este foarte demult compus, prin 1944, această nouă lucrare, destul de consistentă, cu „piese" delicate, sensibile, expresive chiar, continuă un stil frust, dar original, pe care, în ce mă priveşte, l-am întâlnit iniţial în placheta *Lacrimi şi stele*, apărută anul trecut. Un fragment din *Fetiţele de ploaie*, poem scris cu gândul la orfanii ultimului război mondial, poate fi, cred, edificator: *...În faţa uşii, o gherghină/ subţire, palidă/ tremură desfrunzită/ şi cu căpşorul ei micuţ/ loveşte în geam/ aplecându-şi ochii de petală/ spre lumina palidă a unei lămpi/ suverane.// Portiţa scârţâie/ şi prin noroiul clisos/ două picioare obosite/ în pantofi groşi/ de femeie necăjită/ calcă cu grijă din piatră în piatră*... Ce să zic, ritmul cam acesta este peste tot, deşi sursele şi motivele de inspiraţie, tematica etc. relativ vaste (iubirea, disperarea, natura, copilăria, arta plastică etc.), dar circumstanţele sunt toate, la ora de faţă, favorabile autoarei acestor poeme.

Virgil-Gabriel Păun şi Asociaţia Apolitică „Societatea Târgovişte", ***Târgovişte. Descăunarea dictatorilor. Manual de justiţie revoluţionară***, Editura *Fundaţia „Redarea Istoriei"*, Târgovişte, 2009, 208 pag. O carte la apariţia căreia au mai contribuit, în special cu condeiul, căci baza materială a fost pusă la dispoziţie, cu generozitate, de către **Virgil Păun**, jurnaliştii şi scriitorii **Grigore Grigore**, **Ion Iancu Vale**, **Nicu Tănase**, **Dan Gîju**, membrii societăţii sus-amintite, între care **Damian Cornel Irimescu**, **Ilie Petre Ştirbescu**, **Nicolae Stancu** şi **Florin Gh. Mageriu**, sub consilierea editorială a scriitorului **Ioan Vişan**. Cartea conţine interviul acordat de autor lui **Dan Gîju** în toamna lui 2009 şi publicat deja în ***ProARME*** nr. 3 pe anul respectiv, o serie de mărturii, documente, eseuri şi chiar câteva poeme cu iz revoluţionar. De prisos să mai precizez care anume evenimente stau la baza demersului editorial. Dincolo de acest aspect, mai trebuie spus că, aidoma tuturor cărţilor în care sunt amestecate mai multe condeie de calibru diferit, şi aceasta are o serie de... ajunsuri, dar şi de neajunsuri pe care, desigur, cititorii care au avut curiozitatea şi posibilitatea să o cerceteze poate că le-au şi sesizat între timp.

Grigore Grigore, *Vorbiţi cu el*, Editura *Rora*, localitate şi an de apariţie neprecizate, 94 pag. Plachetă de versuri (dar care conţine, în deschidere, şi un eseu cu totul special semnat de **Ştefan Ion Ghilimescu**) inspirată de moartea violentă a poetului târgovişteaa **Constantin Virgil Bănescu**, alias Bobiţă (n. 1982), personaj straniu în mediul literar târgovişteaan, pe cât de dotat pentru poezie, pe atât de instabil emoţional şi pe care eu, unul, l-am cunoscut mai mult din poveştile prietenilor comuni, între care inginerul **Georgică Radu**, decât personal. Cartea lui **Grigore Grigore**, alt prieten comun, mitraliată conform obiceiului său, în serii scurte, pe data de 19 septembrie 2009, între orele 15.00-17.00, la Târgovişte, la circa două săptămâni de la dispariţia lui Bobiţă, este o mărturisire de credinţă, în primul rând, pentru un camarad de arme plecat prea devreme de sub Turnul Chindiei, şi intempestiv, de unde „reproşurile" amicilor nu rămaşi neconsolaţi, cât uimiţi de brusca răsturnare a unei clepsidre încă în plină scurgere:

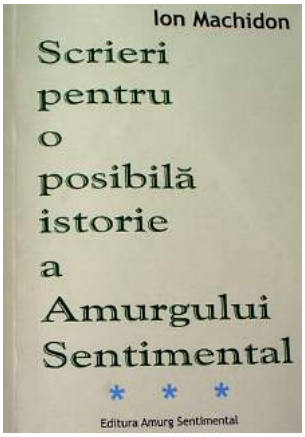
...păcat că n-ai ştiut/ că moartea e/ cea mai mare/ minciună.

Florentin Popescu, ***...Scrijelind pe nisipurile Universului***. *Documentar biobibliografic la 65 de ani (3 aprilie 1945-3 aprilie 2010)*, Editura *Rawex-Coms*, Bucureşti, 2010, 350 pag., cu ilustraţii. O carte model şi, dincolo de aceasta, un cadou pe care autorul şi-l face sieşi la sărbătoarea celor 65 de ani de viaţă. Este cuprinsă aici toată viaţa lui, aproape, cu date despre locurile natale, despre părinţi, copilărie, parte din cronicile literare şi semnalările cărţilor sale de o diversitate şi forţă frapantă, de la poezie la poveste, critică şi istorie literară, până la publicistică, istorie pură, cultură generală etc. (Între altele, am observat cu satisfacţie că a cuprins şi cronicuţa mea din ***ProARME*** nr. 3/2009 la cartea *Portrete în peniţă*). În concluzie, îl invidiez pe confratele **Fl. Popescu** pentru ideea şi

forţa de a da la iveală o astfel de carte care, dincolo de faptul că este genul citit cu interes, într-o lume din ce în ce mai grăbită şi mai indiferentă la detalii are o valoare certă pentru istoria literară de mâine.

Ion Machidon, ***Scrieri pentru o posibilă istorie a Amurgului sentimental***, volumul III, Editura *Amurg sentimental*, Bucureşti, 2009, 180 pag. Înţeleg că este vorba despre o antologie realizată pe baza unui chestionar adresat diverşilor autori (poeţi şi prozatori, în special) cu volume publicate, nu neapărat la editura patronată de autor. Ajunsă, iată, la al treilea volum, această antologie destul de interesantă şi valoroasă în felul ei cuprinde multe nume necunoscute pentru mine, dar nu puţine deja întâlnite fie în reviste, fie în mediile literare bucureştene şi chiar militare. De altminteri, cartea aceasta mi-a fost adusă de poetul militar **Liviu Zanfirescu**, inclus aici la final, conform ordinii alfabetice, şi pe care-l ştiu încă din debutul meu în jurnalism, acum circa 12 ani. Prin urmare, volens-nolens, i-am mai parcurs încă o dată (auto)biografia destul de consistentă (nouă pagini) şi cu mare plăcere cele

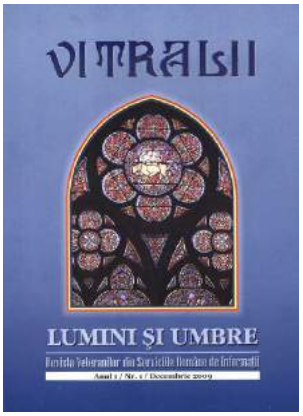
câteva poezii redate în stilu-i de acum caracteristic, adică... frumos curgător şi limpede – apropo de Ozana lui Creangă! – atunci când evită cuvintele bombastice şi temele care au legătură mai degrabă cu articolul de ziar decât cu poezia: *Resuscitaţi, baronii de locale,/ De uninominal împinşi, vezi bine,/ Făcură găşti ce iară de ruşine/ Iau cu asalt... cutiile poştale.// Promisiuni color..., doar vorbe goale/ Stau teancuri în căsuţele prea pline,/ Cât laptele şi „mierea de... aldine”,/ Dezmăţ electoral curge la vale...// Jur-împrejur râd banere sublime/ Cu anonimi ce la Tv au foale;/ Nu simt prăpădul, biata sărăcime/ Ce încă din Coşbuc mai simte jale.// Se stinge ţara-n uninominale/ şi-s pensionarii umbre şi ruine,/ Doar „punct” şi cifre guvernamentale/ Sperând la ziua când va fi mai bine/ O viaţă nouă în ... cutii poştale?* (Cutii poştale) Sincer, tare l-aş mai critica pe ici, pe colo, pe confratele **Liviu Zanfirescu**, dar cum ştiu pe propria-mi piele că la noi, la români, constructivitatea unui astfel de gest este tradusă în act de răzbunare, eventual de invidie... profesională, având ca unic rezultat multiplicarea numărului duşmanilor, le las plăcerea asta unor călăi de meserie (şi calfelor respectivilor călăi, evident), eu mulţumindu-mă să mă bucur că din rândul militarilor încă mai rezistă pe baricade poeţi redutabili şi, cu micile sale... scăpări neforţate, **Liviu Zanfirescu** este unul dintre aceştia.

Fototeca *ProARME*: **Muzeul Naţional de Istorie a României, 26 ianuarie 2010, lansarea numărului 1 al revistei** *Vitralii. Lumini şi umbre*, **cu r**edactorul-şef, generalul de brigadă (r) **Cristian Troncotă**, înscris la cuvânt

Semnal

Vitralii. Lumini şi umbre. *Revista veteranilor din serviciile române de informaţii, publicaţie editată de Asociaţia Cadrelor Militare în Rezervă şi în Retragere din Serviciul Român de Informaţii*, Bucureşti, decembrie 2009, format 17/23,5 cm, 116 pag., coperta din carton cretat, color, interior alb-negru. Redactor-şef este generalul de brigadă (r) **Cristian Troncotă**, redacţia formată din generali şi colonei de informaţii, mai cunoscut fiind scriitorul **Paul Carpen**. Revista, precizează în „mesajul” său ambasadorul **George-Cristian Maior**, directorul Serviciului Român de Informaţii, *aduce un plus de cunoaştere, din interior, asupra unui domeniu care, prin natura sa, este prea puţin vizibil publicului*. Pe de altă parte, explică la un moment dat colonelul (r) **Filip Teodorescu**, preşedintele ACMRR-SRI, colaboratorii acestei reviste *vor reconstitui, prin exerciţii de memorie şi de inteligenţă, imaginea reală a serviciilor de informaţii, acuzate, uneori pe drept cuvânt, alteori pe nedrept, că, în anumite contexte istorice, au făcut poliţie politică*. Revista abordează domenii precum cultura de securitate, educaţia patriotică, atitudinea civică, fiind deschisă atât cercetătorilor, cât şi colaboratorilor din societatea civilă. Făcută pe acelaşi calapod, aproape, cu revista ***Periscop***, a asociaţiei similare din Serviciul Român de Informaţii Externe, în primul număr al ***Vitraliilor*** au mai semnat istoricul **Cristian Troncotă**, scriitorul **Alex Mihai Stoenescu**, **Vasile Mălureanu**, **Hagop Hairabetian**, **Vasile Vasâlca**, **Paul Carpen**, **Aurel Rogojan**, **Aurel David** şi **Gh. Trifu**. Din informaţii neoficiale, a apărut în 2000 de exemplare.

ProARTE

Cu ceva ani în urmă, **Dan Gîju (foto)** a participat la şase expoziţii, alături de alţi peisagişti târgovişteni, între care **Gh. Alexandrov** şi, îndeosebi, regretatul **Ioan Crăciun**. Jurnalist de profesie, astăzi pictează sporadic, mai mult ca să nu-şi iasă din mână. Iată câteva mostre tipice pentru un pictor amator, lucrări uşoare şi totuşi plăcute, cele mai multe oferite cadou prietenilor şi rudelor, cu diverse ocazii. (**R. D.**)

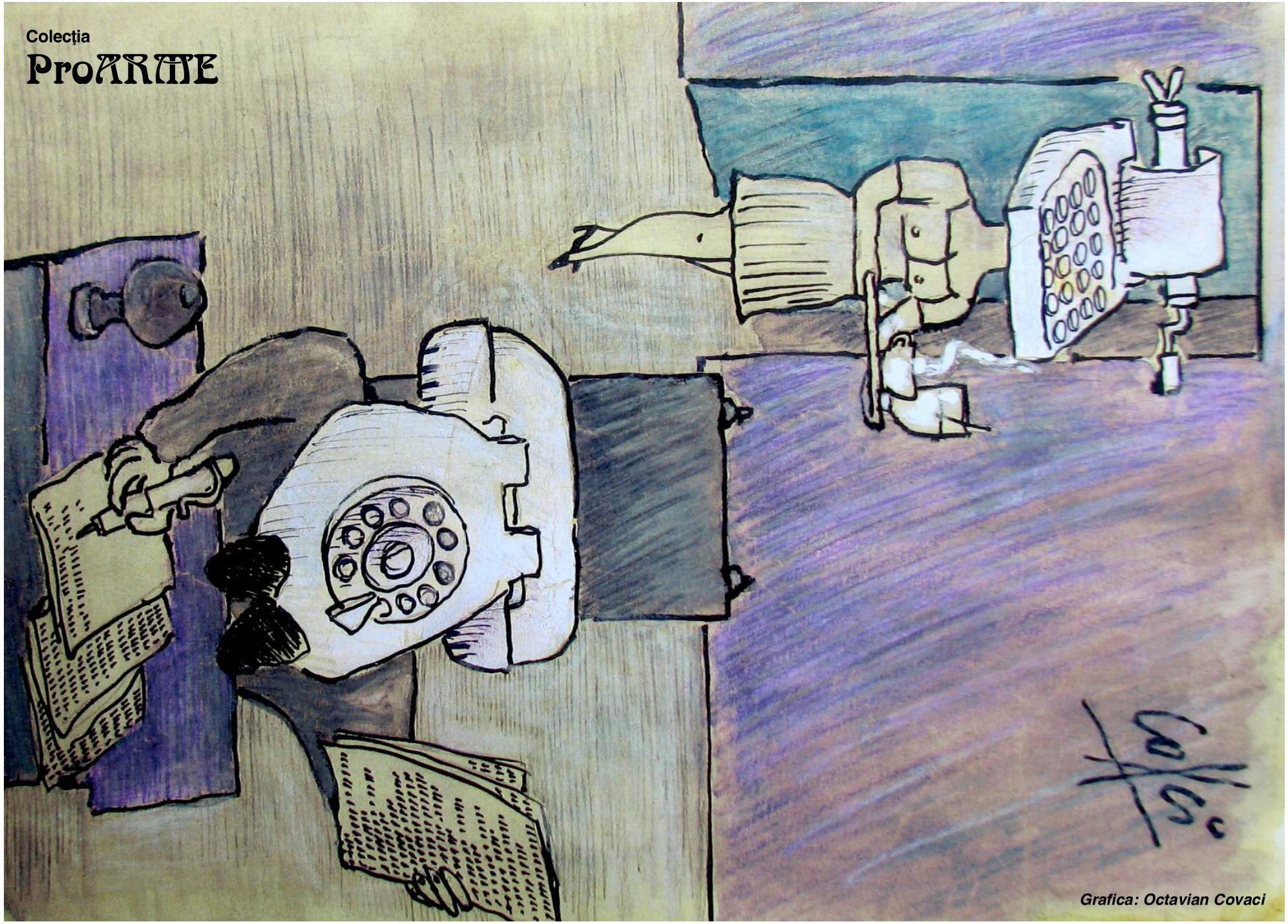

Colecţia

ProARME

Grafica: Octavian Covaci